

Upravištvu: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3493.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.
Računi pri pošt. čerk. savodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga číslo
78.180, Wlen št. 105.241.

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica šte. 1,
telefon št. 65.

Rokopis se ne vračaja.

Razvoj angleških pogajanj z Rusijo

Angleško-ruska pogajanja se vlečejo že četrti mesec. Postala so že hvaležni predmet karikatur. Londonski list »News Chronicle« je na primer te dni ironiziral dolgotrajni potek pogajanj z razgovorom, ki ga imata o njih Chamberlain in lord Halifax... leta 1950! Tako dolgo pogajanja gotovo ne bodo trajala, toda spričo neštetih optimističnih napovedi iz Londona in Pariza preseneča že dosedanje trajanje razgovorov. Bilo je izmenjanih že toliko not, stavljenih toliko vprašanj in objavljenih toliko uganjanih okoli moskovskih pogajanj, da je široka javnost že izgubila nit v zasledovanju njih razvoja in niti ne ve več, za kaj prav za prav gre.

Prvi angleški stik z Rusijo po dogodkih sredi letošnjega marca datira že z dne 18. marca. Angleška vlada je tedaj vprašala rusko, kaj bi storila, ako bi bila Rumunija napadena. Rusija je na to vprašanje odgovorila z znanim predlogom o sklicanju konference šestih držav, ki naj bi razpravljale o ukrepih proti morebitnemu napadalcu. Angleška vlada je v svojem odgovoru Moskvi označila ta predlog za »prezgoden«, pač pa je predlagala, naj bi se Anglija, Francija, Poljska in Rusija sporazumele glede besedila izjave o skupni politiki proti slehernemu napadalcu. Poljska se tedaj za tako izjavo skupno z Rusijo še ni navduševala. Šele po Beckovem obisku v Londonu in po objavičasne angleško-poljske pogodbe o medsebojni pomoči je tudi poljski odpor proti angleškim pogajanjem z Rusijo popustil in so se sredi aprila začeli novi diplomatski stiki med Anglijo in Rusijo. Anglija je predlagala sklenitev trojnega sporazuma med Anglijo, Francijo in Rusijo, ki naj bi imel praktično predvsem ta pomen, da bi se Rusija obvezala zalagati Poljsko in Rumunijo z vojnimi materialom in surovinami, ako bi bili ti dve državi prisiljeni poseči po orožju. Angleški predlog je izhajal s stališča, da je Rusija dolžna obljubiti to podporo že zaradi tega, ker sta obe zapadni velesili z jamstvi poljske in rumunske neodvisnosti posredno jamčili tudi rusko zapadno mejo. Ruska pomoč naj bi torej pomenila rusko odločitev za ta jamstva.

Rusija je odgovorila, da bi to ne pomenilo popolne enakopravnosti v obveznostih, ako se zapadni velesili ne odločijo tudi za jamstva ostalih še nezavarovanih ruskih mej na zapadu. Postavljena je bila zahteva po popolni vzajemnosti medsebojnih obvez. Predsednik sveta ljudskih komisarjev ali z drugimi besedami: predsednik sovjetske vlade Molotov, ki je medtem po odstopu Litvinova prevzel tudi zunanje politične posle, je v govoru pred sovjetskim parlamentom dne 31. maja postavil naslednje ruske pogoje za sporazum z Anglijo: 1. Anglija, Francija in Rusija podpisajo pakt o medsebojni pomoči proti slehernemu neizvanzemnemu napadu. 2. Anglija, Francija in Rusija jamčijo vsem državam v vzhodni in srednji Evropi pomoč proti morebitnemu napadu, vstevši sem zlasti vse države, ki meje na Rusijo. 3. Anglija, Francija in Rusija se sporazumejo o tem, kaj naj se smatra za »takojšnjo in uspešno pomoč«, ki naj se nudi napadenim državam.

Tako se je pojavilo tudi vprašanje jamstev za baltiške države, vprašanje, ki je tvorilo predmet večkratne izmenjave misli med Moskvjo in Londonom. Angleško-francoski kompromisni predlog, ki je bil izdelan proti koncu maja po angleško-francosko-ruskih posvetih v Ženevi o priliki zasedanja sveta DN, je Molotov označil za »korak naprej v pogledu pomoči v primeru neposrednega napada na to ali ono treh pogodbenih držav«, ni pa priznal napredka v pogledu jamstev državam vzhodne in srednje Evrope. Ker so med tem baltiške države odklonile jamstva, je Chamberlain 7. junija izjavil v spodnji zbornici, da je »nemogoče vsiliti jamstva državam, ki jih nočejo«. Toda pogajanja v Moskvi so se navzlic temu nadaljevala. Angleška vlada je celo poslala v Moskvo svojega posebnega zastopnika, državnega podtajnika in zunanjega ministrstva, sira Williama Stranga, ki je skupno z angleškim in francoskim veleposlanikom imel prvi razgovor z Molotovom 15. junija. Od tedaj si je sledilo več dolgih razgovorov, ki pa še vedno niso dovedli do zaključka pogajanj.

Glede baltiških držav se je skušala najti kompromisna formula, ki naj bi obsegala jamstva tem državam, ne da bi bile neposredno v pogodbi same omenjene. Toda angleški pristane na ta jamstva je bil vezan na zahtevo, naj da Rusija v zameno enaka jamstva tudi Nizozemski, Belgiji in Švici, odnosno, naj obljubi svojo pomoč zapadnim velesilam tudi za primer, da bi ti dve morali nastopiti zaradi napada na na-

POOSTRITEV NAPETOSTI NA VZHODU

Rusko-mongolska letala so začela obstreljevati tudi že mesta v notranji Mandžuriji
Japonsko-angleška pogajanja ne pridejo z mesta — Japonska blokada se nadaljuje

Tokio, 17. julija. AA. (DNB) Tu je povzročila veliko vznemirjenje vest, ki je prispela od poveljništva japonske kvantunske armade, da so sovjetska in mongolska letala napadla važno železniško križišče Fularko, ki leži okoli 300 km severno od Harbina. V japonskih krogih naglašajo, da se s tem prenašajo sedanje obmejne borbe v notranjost Mandžurije. Ta napad je bil verjetno izvršen z namenom, da se ovira zalaganje japonsko-mandžurskih čet na severno-zapadni meji. Japonska vlada je vložila zaradi tega napada oster protest v Moskvi in Urgi ter zagrozila z najresnejšimi represalijami, ako bi se enaki napadi ponovili.

London, 17. julija. AA. Reuter poroča iz Tokia: Tukajšnji krogi pripisujejo sovjetsko-mongolskemu letalskemu napadu na postajo v Fularki mnogo večji pomen kakor vsem prejšnjim spopadom. Enakega mnenja je tudi mandžurska vlada. Ta napad je mnogo resnejši, ker je bil izvršen na kraj, ki se nahaja globoko v notranjosti države ter zaradi očividnega namena napadalec, da bi oviral železniški promet. Pri napadu so sovjetsko-mongolska letala vrgla 8 bomb na železniške naprave. Poročajo, da so razen tega sovjetsko-mongolske čete izzvale nov obmejni spopad v pokrajini Nomonhona.

Japonska agencija Domei dalje poroča, da je osem sovjetsko-mongolskih bombnikov snoči preletelo mongolsko-mandžursko mejo ter metalo bombe na mesto

Hersvaj, ki je oddaljeno približno 40 milj od meje. Težko ranjeni so bili 4 Mandžurci.

London, 17. julija. o. »Exchange Telegraph« poroča, da so japonske oblasti danes napovedale, da bodo dosedanje blokado južnih kitajskih luk z jutrišnjim dnem razširile še na luko Svabve, ki leži med Hongkongom in Svatovom. Svabve je oskrbovalna baza hongkonške vojne mornarice. Blokada te luke bo spričo tega zelo neugodno vplivala na razvoj položaja britanske kronske kolonije.

Vesta o blokadi nadaljnjih južnokitajskih luk so v Londonu izzvale veliko vznemirjenje, ker so prizadeti neposredni angleški interesi. Tukajšnji krogi poudarjajo, da tako japonsko postopanje nikakor ne bo ugodno vplivalo na tokijska pogajanja za ureditev sedanjega spora med obema državama v Tiencinu.

Pogajanja v Tokiu

Tokio, 17. julija. AA. (DNB). Japonsko zunanje ministrstvo poroča, da je drugi razgovor med ministrom Arito in angleškim veleposlanikom Craigiesom, ki bi moral biti danes, odložen na sredo. Angleški veleposlanik do zdaj še ni prejel nobenih novih navodil iz Londona.

London, 17. julija. AA. (Reuter). Predsednik vlade Chamberlain, ki je danes odgovarjal v spodnjem domu na razna vprašanja, je med drugim dal izjavo tudi o angleškem stališču do položaja na Dal-

nem vzhodu. Dotaknil se je trditve, da japonska vlada zahteva popolno spremembo angleške politike na Daljnem vzhodu kot pogoj za začetek pogajanj v Tokiu, in je dejal, da angleška vlada ni prešla od japonske nobene takšne zahteve. Po mnenju angleškega veleposlanika v Tokiu bi bilo to treba razumeti kot željo Japoncev, da Velika Britanija pokaže več razumevanja do japonskih težav in do japonskega stališča. Angleška vlada pa je istega mnenja kot angleški veleposlanik v Tokiu, namreč da bi to prejudiciralo uspeh pogajanj.

Zatem je Chamberlain dejal, da se je položaj v Tiencinu zboljšal ter da pošiljke hrane prihajajo v zadostnih količinah. Glede sojenja polkovnika Spearsa je ministrski predsednik naglasil, da je angleški veleposlanik v Tokiu vložil najenergičnejši protest pri japonski vladi ter zahteval, da Japonci spuste polkovnika Spearsa na svobodo. Bivši zunanji minister Anthony Eden je zastavil vprašanje, ali japonska vlada ni zahtevala, da se angleško-japonska pogajanja v Tokiu razširijo in se ne nanašajo samo na tiencinske dogodke. Chamberlain je odgovoril, da se ni tako izrazil.

Japonske zahteve

London, 17. julija. o. »Exchange Telegraph« poroča, da je angleški veleposlanik v Tokiu sir Robert Craigies o svojem sobotnem razgovoru z japonskim zunanjim ministrom Arito, ki je trajal 3 ure, poslal v London obširno poročilo, o katerem so raz-

pravljali na današnji seji zunanjepolitičnega vladnega odbora. Tudi »Times« opozarja na to poročilo in ugotavlja po zasledljivih informacijah o njem, da je zavzel veleposlanik Craigies na prvem sestanku povsem pasivno stališče. Poslušal je Arito, ki mu je obrazložil japonsko stališče glede tiencinskega spora. »Times« pravi, da Japonci zahtevajo mnogo več, kakor je bilo pri prvotnih pripravljanih razgovorih določeno kot okvir za ureditev lokalnega tiencinskega spora. Japonci zahtevajo, naj bi Angleži v njihovem sporu s Kitajsko ostali popolnoma nevtralni, odnosno celo podpri japonske ukrepe proti kitajski nacionalni valuti. Anglija pa se ne more pogajati o teh vprašanjih, še posebej tudi ne zaradi tega, ker bi bile v primeru njenega popuščanja prizadete tudi druge države, ki spadajo med podpisnice pakta 9 velesil, zlasti Zedinjene države in Francija. Vse kaže, da se bodo pogajanja v Tokiu razvijala zelo počasi.

V Tiencinu ustreljen angleški vojak

Tiencin, 17. julija. o. Veliko vznemirjenje je izzvala vest, da so našli v stražnici na meji koncesije ustreljenega vojaka Thompsona. Njegovo truplo je našel neki francoski vojak, ki je prišel tam mimo. Vojak je pripadal pehotnemu polku iz Durhama, ki pa je bil zadnje čase v Tiencinu. Oblasti so uvedle preiskavo.

Spet nova angleška navodila za Moskvjo

Snoči so se zastopniki Rusije, Anglije in Francije vnovič sestali — Spet napovedujejo odločitev že v par dneh

Moskva, 17. julija. AA. (Reuter) Angleško-ruska pogajanja so se nadaljevala danes v Kremlju popoldne ob 18.

Moskva, 17. julija. w. Angleški veleposlanik Seeds, francoski veleposlanik Naggyar in pooblaščenec angleške vlade Strang, so se danes popoldne podali v Kremelj, kjer so se ponovno sestali s predsednikom ruske vlade Molotovom in njegovim pomočnikom Potemkinom. Razgovor je trajal dve in pol ure. Pri tej priliki so zastopniki Anglije in Francije v nujnejši obliki kakor do sedaj predložili po najnovejših navodilih Londona in Pariza formulirane predloge. V moskovskih političnih krogih pripisujejo današnjemu sestanku poseben pomen in odločilno važnost za sklenitev angleško - francosko - ruskega pakta.

London, 17. julija. AA. (Reuter) Na da-

našnji seji spodnje zbornice je neki poslanec zastavil vladi vprašanje, kako potekajo pogajanja v Moskvi. Chamberlain je dejal, da je angleški veleposlanik v Moskvi dobil nova navodila, vlada pa za zdaj še ne more dati spodnjemu domu podrobnejših obvestil o poteku pogajanj.

Halifax in Macdonald pojmeta v Ženevo

London, 17. julija. br. V spodnji zbornici je danes ministrski predsednik Chamberlain izjavil, da je bila delegacija, ki bo zastopala angleško vlado na prihodnjem zasedanju Društva narodov že sestavljena. V njej sta poleg drugih zunanji minister lord Halifax in minister za kolonije Malcolm Mac Donald.

Churchillova ofenziva

Propaganda za njegov vstop v vlado je vedno večja
Zanj se zavzemajo že tudi vodilni konservativci

London, 17. julija. z. Kampanja za vstop Churchilla v vlado se vedno bolj stopnjuje. Za vstop se zavzemajo sedaj tudi najvplivnejši konservativni krogi z lordom Camradom lastnikom »Daily Telegrapha«, na čelu. V londonskih diplomatskih krogih z velikim zanimanjem spremljajo to kampanjo in sodijo, da bi bil vstop Churchilla v vlado enak padcu Chamberlaina. Celo v konservativnih krogih še vedno vlada bojazn, da je Chamberlain v primeru resne nevarnosti še vedno pripravljen za politiko popuščanja po vzorcu Monakova, do čim bi bila vsaka taka politika po vstopu Churchilla v vlado izključena. Taboru lorda Camrada pripadajo med drugimi tudi lord in lady Astor, lord Greenwood, lord Golmer, Nicolson ter voditelji konservativne opozicije.

Kampanjo za vstop Churchilla v vlado podpirajo vsi vplivnejši listi, zlasti »Daily Telegraph«, »Morning Post«, »News Chro-

nicle«, »Manchester Guardian«, »Yorkshire Post« itd.

Gospodarsko sodelovanje med Anglijo in dominioni

London, 17. julija. AA. (Reuter) Minister za dominione sir Thomas Inskip je imel govor na 15. kongresu zveze trgovskih zbornic britanskega cesarstva. V njem je naglasil, da sporazumi, doseženi v Ottawi pomenijo temeljni kamen za gospodarski sistem britanskega cesarstva in da bodo brez dvoma poživili ne samo trgovino v Zedinjeni kraljevini, pač pa tudi trgovino v dominionih. Predsednik vlade Chamberlain se otvoritve kongresa ni mogel udeležiti, poslal pa je nanj svoje pismo, v katerem je napisal poleg drugega tole: V teh dneh nudi zgled britanskega cesarstva možnost za uspešno sodelovanje med svobodnimi narodi, to pa pomeni največjo silo pri delu za doseg miru na svetu.

vedene države, kakor bi Anglija in Francija dala enaka jamstva Rusiji za primer njenega oboroženega nastopa zaradi napada na baltiške države. Rusija je glede Nizozemske in Švice odgovorila, da ne more glede njive prevzeti niti posrednih jamstev, ker nimata nikakih stikov z njo glede baltiških držav pa je zahtevala, naj bi se pri angleških in francoskih jamstvih Rusiji za primer napada na te države upoštevala tudi možnost notranjih prevratov in treh državah, ki bi lahko Rusijo postavili pred enaka izvršena dejstva kakor napad sam. Tu so pogajanja spet obtičala.

V nadaljnjem razvoju, ko sta Anglija in Francija spet nekoliko popustili v pogledu baltiških držav in svojih zahtev glede treh malih zapadnih držav ter sta predvsem izrazili željo po čimprejšnji sklenitvi vojaške trozveze ne glede na posamezna sporna vprašanja, ki bi se lahko uredila še v nadaljnjih pogajanjih, pa je Rusija vezala svoj pristane na sklenitev take zveze na po-prejšnjo sklenitev vojaških pogodb tudi s Poljsko, Turčijo in Rumunijo. Pri tem stanju so pogajanja znova obtičala.

Nervoznost Londona in Pariza je, kakor je bilo razvidno iz pisanja oficijoznih organov, dosegla svoj višek. Pretekli teden sta namreč oba vodilna zapadna organa, »Times« in »Temps«, zapisala, da bosta znali Anglija in Francija tudi sami zagotoviti mir v Evropi, ako se jima Rusija noče pridružiti, čeprav gre tudi za njene interese. Kakšen bo nadaljnji razvoj pogajanj, je težko reči, toda izven dvoma se zdi, da je prestiž obeh zapadnih demokracij v teh pogajanjih že tako angažiran, da bosta poskušali najti kakršenkoli primeren izhod. Ako pa je točno, da trpe pogajanja predvsem zaradi medsebojnega nezaupanja, se ne zdi verjetno, da bi bilo zaupanje v teh mesecih pogajanj preveč naraslo, saj se je moč zaupanja ob posameznih konkretnih vprašanjih lahko lažje premerila kakor v načelnih. Čakanje je torej slej ko prej edini izhod iz negotovosti okoli teh dolgih in mučnih pogajanj. Počakati bo tudi treba, da se pokaže, ali so najnovejša angleške vesti, ki zopet enkrat napovedujejo ugoden preobrat v Moskvi, sedaj bolj točne, kakor so bile dosedanje slične vesti, ki jih je bilo že polno.

Poglabljanje zveze med Anglijo in Poljsko

Generalni inspektor angleške vojske general Ironside se bo posvetoval o letalskem sodelovanju obeh držav

London, 17. julija. AA. (Havas) General Ironside je danes dopoldne odpotoval z letališča Croydon z letalom v Varšavo, kamor je dospel ob 17. uri. Jutri bo obiskal maršala Smigly-Rydzja in zunanjega ministra Becka, v sredo pa bo imel razgovore z vojaškimi strokovnjaki. V četrtek bo prisostvoval vojaškim vajam General Ironside se bo vrnil v London v petek zvečer.

Varšava, 17. julija. AA. (Pat) V zvezi z obiskom sira Ironsidea, generalnega inspektorja angleške prekomorske vojske, ki prispel danes pop. v Varšavo, prinašajo poljski listi njegovo sliko in biografijo. Naglašajo pomen njegovega obiska za vojaško sodelovanje med Poljsko in Anglijo.

Pariz, 17. julija. AA. (Havas). London-

ski dopisnik »Journala« komentira potovanje generalnega inspektorja angleške vojske generala Ironsidea v Varšavo ter posvetovanja med angleškim in poljskim generalstvom. Med drugim pravi:

Zdi se, da imajo ti razgovori namen potrditi resnično vojaško zvezo med Anglijo in Poljsko in pripraviti načrt za sodelovanje poljske in angleške vojske za primer morebitnega spopada v Evropi. Zdi se tudi, da je sodelovanje v letalstvu znatno napredovalo, ker v poljskih krogih že pravijo, da bo proučeno vprašanje enotnega poveljstva vojaških letalskih sil Poljske in Velike Britanije. Eden od ciljev Ironsidejevega obiska v Varšavi bo torej brez dvoma ta, da se končnoveljavno prouči angleško-poljsko letalsko sodelovanje. Poleg tega se predvideva, da bo ob koncu razgovorov v Varšavi izdelan načrt, s katerim bi se omogočilo poljskim oficirjem prebiti nekaj časa v angleški vojski zaradi vojaškega pouka, čemur bi odgovarjal tudi pouk angleških oficirjev v poljski vojski.

»Petit Journal« pravi: Poslanstvo generala Ironsidea v Varšavo je popolnoma jasno. Razgovori, ki jih bo imel sir Edmund Ironside v Varšavi z najvišjimi predstavniki poljske vojske, a predvsem z maršalom Rydz-Smiglyjem, imajo za cilj pripraviti praktično uresničene podpore, ki jo je Velika Britanija obljubila Poljski. Angleško-francosko-poljska zveza postaja dejstvo.

»Echo de Paris« poroča po svojem londonskem dopisniku, da angleško-poljska vojaška posvetovanja ne bodo osamljena ter da se bodo te dni začeli podobni razgovori med francoskimi in turškimi strokovnjaki. Francosko zastopstvo v Ankari bo imelo nalogo izpopolniti francosko-turški sporazum s konvencijo, ki bo imela praktičen značaj. Tako se — pravi list — sistem jamstev konsolidira in postaja čedalje bolj odločen. Fronta odpora ne bo, kakor je bilo Društvo narodov, blok s čisto moralnimi obveznostmi in brez sankcij.

Tudi »Figaro« piše o cilju francoskega odposlanstva v Ankari in pravi, da bo te dni v Ankari določen način za čim tesnejše sodelovanje med francosko in turško vojsko za primer vojne. Več častnikov bo proučilo predvsem vprašanje utrjevanja Dardanel. Možno je, pravi list, da bo del obrambnih črt, ki so potegnjene v evropsko Turčijo, reorganizirani. Potrebno orožje bo dobavljeno iz francoskih arsenalov in tovarn.

Enotno vojaško poveljstvo?

London, 17. julija. z. Odhodu vrhovnega inspektorja angleških prekomorskih sil generala Ironsidea pripisujejo v londonskih krogih izredno važnost. Kakor naglašajo v vladnih krogih, gre predvsem za to, da se še sedaj določijo vse podrobnosti voja-

škega sodelovanja med Anglijo, Francijo in Poljsko. Določeno bo tudi skupno vrhovno poveljstvo za primer, da bi bil izvršen napad na Poljsko. V kratkem bo odplula v Gdynjo angleška matična ladja za letala, s katere bodo nato angleška letala poletela na Poljsko. Na ta način se bodo izognili poletu preko nevtralnih držav. Za sredo pričakujejo v spodnji zbornici važno izjavo ministrskega predsednika Chamberlaina o sklenitvi vojaškega zaveznitva med Anglijo, Francijo in Poljsko.

Tudi Gamelin poseti Poljsko

Pariz, 17. julija. w. V kratkem bo odpotoval v Varšavo vrhovni poveljnik francoske vojske general Gamelin. Ogledal si bo poljske utrdbne na zapadni meji ter imel posvetovanja s poljskimi vojaškimi strokovnjaki in zastopniki poljske industrije. Razpravljali bodo zlasti o povišanju produkcije vojne industrije za primer vojne.

Preizkušnja poljskih vojaških golobov

Tallin, 17. julija. AA. (Pat). Včeraj so spustili 2000 poljskih vojaških golobov na polet iz Tallina v Varšavo. Ta razdalja je dolga 1200 km.

Ogromne angleške zračne vaje

London, 17. julija. br. V letalskem ministrstvu se vršijo velike priprave za velike letalske vojne vaje, ki bodo v pričetku avgusta. Pri teh vajah bo nastopilo okrog 200 eskader angleških bombnikov in lovskih letal. Sodelovali pa bodo tudi oddelki protiletalskega topništva. Vojni minister Hore Belisha je danes v spremstvu več letalskih strokovnjakov v zvezi s temi pripravami odpotoval na škotsko. V Yorku, Lincolnshireu in Nottinghamshireu bo pregledal vse tamkajšnje formacije protiletalskega topništva.

Sto francoskih bombnikov poleti nad Anglijo

Pariz, 17. julija. AA. (Havas). Okrog 100 francoskih bombnikov bo obiskalo Anglijo in na ta način vrnilo obisk angleškega letalstva. Letala bodo odletela v sredo.

Francoska vojaška misija v Turčiji

Ankara, 17. julija. AA. (Anatolska agencija). V Ankaro je danes prispelo francosko vojaško odposlanstvo. Na postaji so zastopstvo sprejeli in pozdravili general Sadik Nojan, poveljnik garnizije v Ankari, general Kemal Gogbe, poveljnik mesta, polkovnik Ali Nemir, zastopnik glavne generalštaba in ministrstva za narodno obrambo, zatem francoski veleposlanik Massigli in člani veleposlanstva. Vojaški oddelek z godbo na čelu je izkazal vojaške časti.

Mošanov v Londonu

London, 17. julija. AA. (Havas). Predsednik bolgarskega sobranja Mošanov je prispel v London kot gost parlamentarne skupine, ki je preteklo leto obiskala Bolgarijo. Za časa svojega bivanja v Londonu bo imel Mošanov priliko razgovarjati se z angleškimi parlamentarci in nekaterimi člani angleške vlade. Verjetno je, da bo Mošanov razpravljati tudi o konkretnih gospodarskih vprašanjih, zlasti o vprašanju zamenjave blaga.

Nj. Vel. kralj Peter na torpedovki

Budva, 17. julija. p. Nj. Vel. kralj je napravil danes kratak izlet s torpedovko »Durmator«. Na vožnji se je seznanil z vsemi podrobnostmi ustroja moderne torpedovke. Napravili so vajo z umetnim zamagljenjem in vežbe s protiletalskimi topovi. Kralj je tam oddal več strelav na vi. soko tarčo. Opoldne se je Nj. Vel. kralj vrnil v Miločer.

Nj. V. knez namestnik prispel v London

London, 17. julija. AA. Nj. Vis. knez namestnik Pavle in knežinja Olga sta dopotovala danes popoldne ob 4.35 v London. V njunem spremstvu se nahaja minister dvora Milan Antić. Na postaji so Nj. Visočanstvi sprejeli vojvoda in vojvodinja Kentska, kneževič Aleksander, odposlanec angleškega kralja Campbell, jugoslovenski poslanik dr. Subotić s soprogo ter vse osebe jugoslovenskega poslanstva.

Grof Ciano se vrača

V Italiji so z uspehom njegovega španskega obiska zelo zadovoljni — Zadovoljni pa so tudi v Franciji

Milan, 17. julija. AA. (Stefani). Italijanski zunanji minister grof Ciano se nocoj vrača v Italijo. Ob tej priliki objavlja »Giornale d'Italia« članek, v katerem pravi, da so politični in moralni uspehi Cianovega obiska v Španiji nenavadno veliki. List smatra, da imajo ti uspehi dvojni pomen, prvič glede italijansko-španskega odnosa, drugič pa glede odnosa Španije do držav osi Rim—Berlin. Na koncu pravi:

»Nemška in italijanska politika se nista nič spremenili in silita na svojih znanih temeljih. Nobeni dogodki ne bodo mogli spremeniti smeri italijansko-nemške politike.«

Sevilla, 17. julija. AA. Italijanski minister za zunanje zadeve grof Ciano je prispel na sevillsko letališče z letalom, ki ga je sam pilotiral. Na letališču je Ciano pozdravil general Queipo de Llano. Vse mesto je okrašeno z zastavami in zelenjem.

Grof Ciano je izjavil predstavnikom tiska, da nosi s seboj najlepše vtise iz Toleda. Ciano stanuje v palači Alcazar v prostori, kjer je prebival kralj Karol V. Predstavnik španske vlade so priredili snoči na čast grofa Ciana banket v parku Alcazar. Nato je grof Ciano prisostvoval velikemu ognjemetu.

Pariz, 17. julija. o. Rezultati Cianovega obiska v Španiji in še posebej njegovih razgovorov z generalom Francosom so bili v tujakšnji politični krogi sprejeti s precejšnjim olajšanjem, ker med Italijo in Španijo tokrat ni bila sklenjena nikakva pogodba, kakor to očitno izhaja iz uradnega komunikeja o sestanku v San Sebastianu. Tu naglašajo, da so bili razgovori Franca in Ciana povsem običnega značaja. Nanašali so se morda le na sondiranje terena za eventualna poznejša pogajanja, katerih program pa ni bil točno določen.

„Sredozemlje sredozemskim državam“

Milan, 17. julija. z. Poluradno glasilo italijanskega zunanjega ministra »Relazioni Internazionali« govori v svojem tedenskem pregledu o usodnih trenutkih dalekosežne politične in moralne revolucije, ki se naglo približuje v Evropi. To bo rezultat angleške in francoske politike, ki mora nemalovolično dovesti do spopada, če se bo nadaljevala v sedanjih smeri. Razmerje med Italijo in Španijo se po pisanju lista razvija po geslu: Sredozemsko morje sredozemskim državam! Anglija in Francija se morata končno zavedati da bosta le težko prišli skozi Sredozemsko

morje, če ne bosta v polni meri upoštevali položaja Italije in Španije. Angliji očita list protitalijansko politiko in kršitev angleško-italijanskega sporazuma.

Demokratske velesile bodo v prihodnjih mesecih tudi na nekem drugem področju Evrope doživljale razočaranje. Chamberlainu očita revija pomanjkanje potrebne politične daljnovidnosti. Pogajanja med Nemčijo in Poljsko smatra list za nemogoče in brezpomembna tako dolgo, dokler Anglija hujša Poljsko. Na ta način je mirna rešitev gdanskega vprašanja onemogočena.

Skupna akcija demokracij proti tuji propagandi

Sodelovanje med angleško in francosko tajno policijo Odmevi pariške špijonažne afere

London, 17. julija. o. »Daily Express« poroča, da se zadnje dni vršijo pospešene priprave za skupno akcijo Anglije, Zedinjenih držav in Francije proti vohunstvu in tuji propagandi. Izdelali so že podrobne načrte, po katerih se bo organiziralo neposredno izmenjavo informacij s središtvom poslaništev. Izmenjavala se bodo poročila o sumljivih agentih in njihovem delovanju. Diplomatski kurir francoske protivohunske službe je že snoči prispel v London in prinesel s seboj spisek vseh imen in naslovov v Franciji in drugod delujočih tujih agentov, kolikor so zanje v Franciji izvedeli.

Za skupno akcijo je dala pobudo afera, ki je nastala v Franciji v zvezi z znanim

in spretnim nemškim agentom Abetom, ki je bil izgnan iz Francije, a je imel nalogo organizirati tudi v Londonu vohunsko in propagandno centralo.

Po informacijah »Daily Herald« je snoči nepričakovano zapustilo London sedem znanih nemških in madžarskih aristokratov, ki so imeli najboljše zveze z londonsko aristokracijo. Nenadni odhod je po zatrejanju lista v zvezi s tajnimi informacijami, ki jih je prejela angleška policija od francoske tajne policije o nemški propagandni akciji na evropskem zapadu. Francoska policija je pozvala londonsko, naj opazuje in zasliši več sumljivih ljudi, ki živijo v Londonu.

Alfieri pri Hitlerju

München, 17. julija. AA. (DNB). Nemški kancler Hitler je priredil danes kosilo na čast italijanskemu ministru za narodno kulturo Alfieri. Na kosilu so bili tudi dr. Göbbels, dr. Ley, Dietrich, general v. Epp in nekatere druge osebnosti.

Mussolinijev kolodvor v Monakovu

München, 17. julija. AA. (DNB). Vodja rajha je sporočil italijanskemu ministru za ljudsko kulturo Alfieri, da bo v Berlinu zgrajena nova železniška postaja v bližini sedanje železniške postaje Heerstrasse. Ta železniška postaja, na kateri je bil sprejet Mussolini o priliki lanskoletnega obiska v Nemčiji bo nosila ime Mussolinija. Prav tako bo tudi dosedanja Hitlerjeva ulica dobila ime po Mussoliniju.

Angleži v Južni Tirolski niso bili vohuni

London, 17. julija. br. V spodnji zbornici je danes državni podtajnik zunanjeja ministrstva Buttler na neko vprašanje izjavil, da Angleži, ki so morali zapustiti južno Tirolsko, nikakor niso bili izgnani, ker naj bi bili vohuni proti Italiji in Nemčiji. Angleška vlada je prejela glade na to podrobne informacije iz Rima.

Bukovsky odstopil

Praga, 17. julija. p. Na današnji seji Československe občinske je dosedanji starosta dr. Bukovsky podal ostavko. V svojem govoru je naglasil, da morajo v vodstvo sokolske zveze priti zastopniki mlajše generacije. Za njegovega naslednika je bil na seji izvoljen Josip Truhlar, za namestnika staroste pa dr. Keller.

Na Češkem ni vojaškega upora

Berlin, 17. julija. AA. (DNB). V zvezi z izmislenimi poročili nekaterih francoskih časopisov izjavljajo na merodajnih mestih, da so vsa ta poročila, ki govorijo o nekakšnem uporu nemških čet v Plznu in še po nekaterih drugih mestih češkomoravskega protektorata, popolnoma izmišljena. Merodajni krogi poudarjajo, da v češkomoravskem protektoratu vlada popoln mir in da so odnosi med nemškimi četami in prebivalstvom zelo dobri. Končno izjavljajo, da ni bil izdan nemškimi četami noben ukaz, da bi zapustile svoje dosedanje garnizije.

Nov Rooseveltov korak

Washington, 17. julija. AA. (Reuter). Predsednik Zedinjenih držav Roosevelt in zunanji minister Hull sta imela v glavnih funkcijah Bele hiše konferenco o vprašanju nevtiralnosti. Po konferenci je bilo izdano z merodajnega mesta sporočilo, da ni bil sprejet noben sklep, toda senator Burckley, voditelj pristašev New Deal, je izjavil novinarjem, da je prepričan, da kongres ne bo odšel na počitnice, ko stoje pred njim dolžnosti, ki morajo biti izvršene. Posamezne osebnosti smatrajo, da pomeni ta izjava, da bo Roosevelt storil še ponoven korak, s katerim bi primoral senat, da razpravlja o nevtiralnosti. Po pisanju lista »New York Daily News« namestnik predsednika Roosevelt načeti vprašanje ukinitev prepovedi izvoza orožja o priliki enega izmed svojih govorov, ki jih bo imel konec tega tedna.

Huda železniška nesreča na Poljskem

Varšava, 17. julija. v. Snoči se je pripetila blizu Varšave huda železniška nesreča. Dva izletniška vlaka sta se zaradi napako postavljenih kretin zaletela drug v drugega. Pet osebnih vozov je bilo razbitih. Do sedaj so ugotovili 8 mrtvih, 20 hudo in 200 lažje ranjenih.

Verski spopadi v Indiji

London, 17. julija. AA. (Reuter). Iz Simle, rezidence podkralja Indije poročajo, da je v Samiu, 14 milj proč od Simle, prišlo do težkih spopadov, pri katerih so bili štirje ubiti, 7 pa ranjenih. Podrobnosti o spopadu še ni, zdi se pa, da je do njega prišlo iz verskih razlogov.

Izgon italijanskega novinarja iz Francije

Pariz, 17. julija. AA. (Havas). Oblasti so izdale ukaz, da se izžene dopisnik lista »Giornale d'Italia« Luigi Poma. Ta ukrep je odgovor na izgon dopisnika pariškega »Journala« Jeana Devauxa iz Rima.

Žetev na Češkem

Praga, 17. julija. AA. (Havas). Predsednik protektorata dr. Hacha je imel po radiu govor, v katerem je pozval vse prebivalstvo, ki je za delo sposobno, naj pomaga pri žetvi.

Beležke

Patriarh na počitnicah

Patriarh srbske pravoslavne cerkve dr. Gavril je pretekli teden odpotoval v Sremske Karlovce, kjer bo ostal nekaj časa na počitnicah. Sremski Karlovci so bili, kakor je znano, do pred par leti sedež srbskega pravoslavnega patriarha, dokler cerkvena prestolnica ni bila prenešana v Beograd.

Premestitev angleškega poslanika iz Beograda

Poročali smo že, da bo dosedanji angleški poslanik pri naši vladi sir Ronald Campbell zapustil Beograd, ker bo imenovan za angleškega veleposlanika v Parizu. To vest potrjuje tudi nadaljnje poročilo, da bo dosedanji angleški veleposlanik v Parizu Phipps v jeseni zapustil svoje mesto, ker je dosegel starostno mejo in bo odšel v pokoj. Kakor pripominjajo angleški listi, predstavlja imenovanje sira Campbella za veleposlanika v Parizu izreden dogodek v angleški diplomaciji, ker se pariško veleposlaniško mesto smatra za višek diplomatske kariere. Kljub temu izražajo vsi listi svoje zadovoljstvo z najavljenim imenovanjem, ker uživa Campbell glas enega najspodobnejših angleških diplomatov. Kdo bo njegov naslednik v Beogradu, še ni znano.

Muslimani JRZ in sporazum

Muslimansko glasilo JRZ, sarajevska »Pravda«, razpravlja v uvodniku zadnje številke o stališču muslimanov do pogajanj za sporazum ter med drugim pravi: »Predstavnik muslimanov niso nikdar zapustili linije, ki jo je zarisala narodna volja. Tudi v bodoče bodo naši politični predstavniki vedno znali zastopati in braniti to stališče, saj si je nemogoče zamisljati, da bi oni v tako odločilnih in usodnih časih, kakršni so današnji, mogli pustiti iz vida to, kar hoče 800.000 muslimanov v naši pokrajini. Ni sile, ki bi jih mogla pri tem omajati. Sploh pa je o tem nepotrebnost govoriti sprčo dejstva, da danes v naši državi razen peščice zlonamernih ljudi, ki ne predstavljajo nikogar, ni politika, ki bi našim predstavnikom zanikala to pravico.«

Novo vodstvo Gospodarske sloge

Kakor smo že v nedeljski številki poročali, je bil v soboto v Zagrebu občni zbor Gospodarske sloge, znane gospodarske organizacije pristašev dr. Mačka. Zabeležili smo tudi že veliki razmah te močne organizacije. Na sobotnem občnem zboru je bil izvoljen za predsednika kmečki posestnik Mato Domović iz Stupnika, za podpredsednika pa inž. Avgust Košutić. V vodstvu so dalje znani radićevski prvaki Djuro Kemfelja, dr. Dragotin Toth ter zastopniki vseh hrvatskih pokrajin. V nadzornem odboru sta poleg drugih poslanca dr. Sigismund Čajković in Franjo Novosel.

Splitska „Država“

Zagrebsko glasilo JRZ, »Novosti«, piše v nedeljski številki: »Kakor poročajo iz Splita, zadnji čas ni več izšla »Država«, ki je bila glasilo banovinskega odbora JRZ za primorsko banovino. Ali bo list sploh prenehal izhajati, ali pa je njegova ustavitev samo začasna, dokler ne bo izvedena reorganizacija JRZ v tej banovini, še ni znano.«

Nekaj zanimivih števil o Siegfriedovi liniji

V nemškem vojaškem tedniku »Militär-wochenblatt« je objavil inspektor utrvalnih del na Siegfriedovi liniji, polkovnik Jacob, nekaj zanimivih podrobnosti, ki do sledi iz uradnega vira niso bile znane. Tako piše Jacob med drugim da je za izvedbo vseh del bilo treba zaposliti poleg vojakov še nad pol milijona civilnih delavcev. Dela so se začela pod vodstvom inž. Todta 20. julija lanskega leta s približno 35.000 delavci, do 6. oktobra lanskega leta pa se je njih število zvišalo že na 342.000. K temu je treba dodati še okoli 100.000 mož iz delovne službe ter okoli 90.000 specializiranih delavcev, ki pripadajo utrdbeno-pionirskim oddelkom. Razen tega so pri delih pomagali vojniki številnih pehotnih divizij in pionirskih bataljonov, ki so imeli v utrdbenem pasu vaje.

Pri gradnji utrdbenih objektov je bila uporabljena približno ena tretjina vseh betonskih strojev, ki jih nemška gradbenja industrija proizvaja. V njih je bilo predelanih okoli šest milijonov ton cimenta, kar predstavlja spet eno tretjino vse nemške cementne proizvodnje. Lesa je bilo uporabljeno okoli 695.000 kubičnih metrov. Dnevno je bilo treba dovažati na teren okoli 8000 vagonov gradbenega materiala. Pri delu je bilo vpreženih tudi okoli 15.000 tovornih avtomobilov, dočim je 5000 avtobusov in vlakov dnevno prevažalo okoli 186.000 delavcev.

Slovaški zunanji minister vseučiliški profesor

Kakor poročajo slovaški listi, je slovaško ministrstvo prosvete potrdilo predlog profesorstva kolegija pravne fakultete bratislavskega vseučilišča, s katerim se imenuje za profesorja mednarodnega prava slovaški zunanji minister dr. Ferdinand Durčansky.

Na Slovaškem prepovedani listi

Slovaško notranje ministrstvo je prepovedalo nadaljnje prihajanje v državo in razprodajo naslednjih listov: »Hlasa« in »Pravda« slavnih nádejev, ki izhajata v Ameriki kot organa tamkajšnjih Slovakov, ter znani poljski dnevnik »Ilustrowany Kurjer Codzienny«, ki je v zadnjem času večkrat zelo nepopolno pisal o razmerah na Slovaškem.

Argentinska sodba o mednarodnem položaju

Ob obletnici osvobodjenja argentinske republike pretekli petek je njen predsednik Ortiz govoril na velikem slavnostnem banketu o sedanjem mednarodnem položaju in je izjavil med drugim: »Vse države pospešujejo svoje oboroževanje, izčrpajo s tem svoje finance in ve-

Nove določbe za sodnike

štiri važne uredbe z zakonsko močjo — Sreska sodišča na sedežu okrožnih sodišč — Imenovanje sodnikov Centralni fond za gradnjo sodnih poslopij

Beograd, 17. julija. p. Današnje »Službene novine« objavljajo štiri uredbe, ki jih je izdal ministrski svet. Vse štiri imajo moč zakona.

Prva uredba se nanaša na spremembo in dopolnitev zakona o ureditvi rednih sodišč. Po tej uredbi se v bodoče za sreska sodišča, ki so na sedežu okrožnih sodišč, ako število prebivalstva dotičnega kraja ne presega 15.000, a področje okrožnega sodišča ne obsega več kakor tri sreska sodišča, se ne bodo več postavljali sodniki, temveč samo starešine. Tudi pri ostalih sreskih sodiščih na sedežu okrožnih sodišč lahko minister pravde odredi, da se v bodoče ne postavljajo več sodniki, marveč samo starešine. V vseh teh primerih določi predsednik okrožnega sodišča ob začetku vsakega leta iz vrst sodnikov okrožnega sodišča potrebno število sodnikov za opravljanje poslov sreskega sodišča. Sodniki, ki so ob uveljavljanju te uredbe, ki stoji z današnjim dnem v veljavo, na sreskih sodiščih, ostanejo še nadalje na svojem mestu, dokler se njihovo mesto ne izprazni po redni poti. Na izpraznjena mesta ne bodo imenovani novi sreski sodniki.

Druga uredba z zakonsko močjo se nanaša na postavljanje sodnikov rednih sodišč. Za sodnike rednih sodišč so lahko imenovani državljani kraljevine Jugoslavije, ki so diplomirani pravniki s sodniškim izpitom ter so stari 26 let in poleg splošnih zakonskih predpisov za državno službo izpolnjujejo pogoje te uredbe. Nihče drugi ne more biti sodnik.

Za sreskega sodnika je lahko postavljen samo oni, ki je položil sodni ali odvetniški izpit in ima najmanj eno leto sodne ali dve leti odvetniške prakse.

Za sodnika okrožnega sodišča ali trgovskega sodišča se lahko imenuje oni, ki je v sodni službi najmanj tri leta, od tega najmanj dve leti kot sodnik, in oni, ki je bil najmanj pet let advokat.

Za starešino sreskega sodišča se lahko postavi oni, ki je položil izpit in ima najmanj 5 let sodne ali 8 let odvetniške službe.

Za sodnika ali starešino sreskih ter sodnike okrožnih in trgovskih sodišč na sedežu apelacijskega sodišča ne more biti postavljen nihče, ki nima najmanj 5 let službe kot sodnik izven sedeža apelacijskega sodišča.

Za predsednika okrožnega ali trgovskega sodišča ter sodnika in podpredsednika apelacijskega sodišča se lahko postavi oseba, ki je bila najmanj 12 let sodnik okrožnega sodišča.

Nemška politika na jugovzhodu

V graški »Tagespost«, ki je službeno glasilo narodno-socialistične stranke, citamo v uvodniku »Pot na jugovzhod« naslednja razmišljanja o sedanji nemški politiki v tem prostoru:

»Nemška politika gre svojo jasno, sigurno in razumno pot. Ona nikogar ne zasleduje in nikogar ne obkrožuje. Ona gradi svojo lastno hišo in skuša nato s svojim naslednjim sosedom živeti v dobrih odnosih; nato lahko oba skupaj sodelujeta in se v skupni politiki obnove povzpnejo spet za stopnjo višje. Tako moramo gledati tudi na politiko na jugovzhodu. Priključitev Avstrije k tretjemu rajhu je dala temu tri, s Slovaško kasneje štiri nove sode in vsi štirje žive v prijateljskem razmerju z Nemčijo. Ako se

nega ali trgovskega sodišča ali starešina sreskega sodišča ali kot tajnik višjih sodišč ali kot državni tožilec odnosno njegov namestnik, od tega najmanj eno leto pri okrožnem ali trgovskem sodišču, nadalje izredni profesorji prava na univerzah in odvetniki z najmanj petnajstletno prakso.

Za tajnike, inspektorje ali načelnike ministrstva pravde se lahko postavijo osebe, ki imajo najmanj 12 let sodne službe. Isto velja tudi za sodne inspektorje in višje državne tožilce, odnosno njihove namestnike.

Za sodnike kasacijskega sodišča in predsednike apelacijskega sodišča se lahko postavijo osebe, ki so bile najmanj 5 let sodniki ali podpredsedniki apelacijskega sodišča, predsedniki okrožnih ali trgovskih sodišč, odnosno višji državni tožilci ali njihovi namestniki, sodni inspektorji ministrstva pravde in redni profesorji prava na univerzah, nadalje oni, ki so bili najmanj 18 let sodniki okrožnih ali trgovskih sodišč ali sodniki, odnosno starešine sreskih sodišč ter državni tožilci in njihovi namestniki, če so bili najmanj eno leto pri okrožnem ali trgovskem sodišču, in končno odvetniki z najmanj 20letno prakso ter oni, ki so bili najmanj 18 let inspektorji ali načelniki ministrstva pravde.

Za podpredsednike kasacijskih sodišč se lahko imenujejo sodniki kasacijskih sodišč in predsedniki apelacijskih sodišč ter vrhovni državni tožilci, za predsednike kasacijskih sodišč pa sodniki ali podpredsedniki kasacijskega sodišča ali predsedniki apelacijskega sodišča.

Za sodnika ne more biti postavljen oni, ki je bil obsojen na izgubo častnih državljanjskih pravic, četudi bi mu bile pozneje vrnjene, oni, ki so izgubili državno ali kakor drugo javno službo, in oni, ki so bili po disciplinskem postopku odpuščeni iz državne službe ali upokojeni.

Dovoljena je sporazumna zamenjava službenih mest sodnikov, če to odobri pristojno apelacijsko sodišče. Vsa izpraznjena sodniška mesta se morajo razpisati. Ta uredba stoji v veljavo 1. oktobra 1939.

Tretja uredba se nanaša na odgovornost sodnikov rednih sodišč in zelo obširno predpisuje disciplinski postopek.

Četrta uredba z zakonsko veljavo se nanaša na gradnjo in opremo poslopij za sodišča in vodstvo zemljiških knjig. V to svrhu se osnuje pri ministrstvu pravde poseben fond kot samostojna državna ustanova. V ta fond se dodeljuje nekateri dodatni prihodki in razne druge pristojbine, ki bodo v ta namen deloma povišane.

Pogreb rektorja beogradske univerze

Beograd, 17. julija. p. Danes popoldne je bil ob veliki udeležbi občinstva pogreb včeraj umrlega rektorja beogradske univerze dr. Dragoslava Jovanovića. Kralja je zastopal general Tomić, vlado pa prosvetni minister Čirč. Pogrebu so se udeležili vsi profesorji beogradske univerze ter zastopniki zagrebske in ljubljanske univerze, posebno častno pa je bila zastopana akademska mladina.

Uradni list pravosodnega ministrstva

Beograd, 17. julija. AA. Uradni list pravosodnega ministrstva bo začel izhajati meseca oktobra. Letna naročnina bo znašala 80 din, polletna 40 in trimesečna 20 din. V listu se bodo objavljala vsa uradna sporočila pravosodnega ministrstva, vsi novi zakoni in vse uredbe z zakonsko močjo.

Čajo revščino širokih slojev. Ne smemo si prikrivati, da je v tem velika opasnost za mir. Samo naša republika in Amerika sploh še vedno vzbujata vtis mirnega razvoja zaradi svoje privilegirane usode. Toda ne vemo še, ali nas znaniti ne bodo strateški razlogi prisilili braniti našo suverenost in naše interese. Zato moramo tudi mi izboljšati svoja obrambna sredstva in očuvati svoje moralne sile, da bomo pripravljeni že tudi proti psihološki vojni ustrahovanja. Tako v civilnih kakor v vojaških šolah moramo vcepjati mladini ljubezen do domovine in občutek dolžnosti za obrambo naše usode.«

Sirija in Francija

Pariski poluradni »Temps« objavlja uvodnik o politiki Francije v Siriji, kjer je zaradi odstopa predsednika republike nastopila notranja kriza. List piše med drugim:

»Francija se v nobenem primeru ne namerava odpovedati misiji, ki ji je bila upavana v Siriji. Ona se bo potrudila, da povsem ozdravi splošni položaj v tem svojem mandatu in s tem prepreči sleherne politične pretresljaje. V ta namen se bo lotila politike obnove in decentralizacije, ne da bi to povzročilo upravno razcepitve države. Ta politika bo morala ostati v skladu z ohranitvijo in nadaljnjim obstojem osrednje oblasti, čeprav si bo prizadevala, da ustreže interesom vseh pokrajin. Napačna je domneva, da namerava francoski vladati postopoma odstraniti sirijske oblasti in jih zamenjati s svojimi. Za sedaj še neuporabljivi sirijski elementi bodo končno gotovo spoznali, da postopa Francija v njihovem interesu in samo za dobrobit Sirije.«

Silna vročina v Beogradu

Beograd, 17. julija. p. Že tri dni vlada v Beogradu neznosna vročina. Kdor le more, beži iz mesta, ki je podnevi kakor izumrlo in oživi šele v večernih urah. Danes je že ob 7. jutraj znela temperatura v senci 30 stopinj C, opoldne pa je narasla celo na 42 stopinj. Pol Beograda je naobalal Save in Dunava. Kopaljšča beležijo rekorden obisk.

Ukazi o spremembi pri Poštni hranilnici

Beograd, 17. julija. AA. V imenu Nj. Vel. kralja in z ukazom kr. namestnikov je na predlog finančnega ministra upokojen generalni ravnatelj Poštne hranilnice dr. Milorad Nedeljković v 2-2.

V imenu Nj. Vel. kralja in z ukazom kr. namestnikov je na predlog finančnega ministra postavljen za generalnega ravnatelja Poštne hranilnice v 3-2 dr. Milenko Marković, ravnatelj zveze denarnih in zavarovalnih zavodov kraljevine Jugoslavije v Zagrebu.

Gospodarski odbor ministrov

Beograd, 17. julija. AA. Danes je bilo od 18. do 20. ure seja ekonomsko finančnega odbora ministrov pod predsedstvom trgovskega ministra Jevrema Tomića, zastopnika finančnega ministra. Na seji je bilo rešenih več tekočih vprašanj.

Rezervni oficirji na Oplencu

Beograd, 17. julija. p. Udeleženci kongresa rezervnih podoficirjev so danes odpotovali na Oplenac, kjer so se poklonili na grobovih kralja Petra in kralja Aleksandra. Na povratku so se ustavili na Avali in položili venec pred spomenik Neznane junaka.

Nov načelnik v prosvetnem ministrstvu

Beograd, 17. julija. AA. V imenu Nj. Vel. kralja z ukazom kr. namestnikov in na predlog prosvetnega ministra je bil v ministrstvo prosvete postavljen za načelnika oddelka za ljudsko prosveto v 3/2 dr. Krstić Branislav administrativni inspektor ministrstva prosvete v isti skupini.

Vremenska napoved

Dunajska vremenska napoved: Spremenljivo oblačno, v hribih južno-zapadni vetrovi, ponekod lokalne nevihte, v splošnem pa suho vreme. Vročina bo nekoliko popustila.

Naši kraji in ljudje

Spomenik radgonskim žrtvam in borcem generala Maistra bo odkrit septembra

Gornja Radgona, 17. julija

Priljubljeni odbor za postavitev spomenika radgonskim žrtvam in Maistrovim borbem, sestavljen pod vodstvom člana občinske uprave g. Hrstja in predsednikov tukajšnjih narodno-obrambenih in drugih društev, kakor podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda, Narodne odbrane, Sokola in drugih, je na svoji seji končno sprejel osnutek arh. Kregarja iz Ljubljane. Razpravljali so tudi o prodaji stavbnih objektov pred cerkvijo, ki jih je treba odstraniti, in o oddaji raznih del. Poslopji stare šole in mežarije sta pri ofertni licitaciji izdala Oton Robinsak, posestnik iz Hercegovščaka, in Franc Duh, zidar iz Gornje Radgane, ki sta že začela podirati poslopji. Ko bosta poslopji porušeni, se bodo terenska dela, kakor planiranje pred cerkvijo in dovažanje materiala, nadaljevala. Terenska dela vodi pripravljalni odbor v lastni režiji.

ji pod vodstvom g. inž. Vladimira Kneza.

Kakor že navedeno je bila izvedba spomenika poverjena arh. g. Kregarju iz Ljubljane, kamnoseka dela pa tvrdki Vodnik v Ljubljani kot najboljši ponudnici. Odbor si je zdaj tudi končno osvojil stališče, da v spomenik ne bodo vklesana imena vseh župljanov gornjeradgonske župnije, ki so padli med svetovno vojno, ker bi bil na ta način spomenik ne samo preobložen, temveč tudi neokusen.

Dovršena bodo vsa dela v septembru in bo tedaj velika slavnost z odkritjem tega spomenika ob sodelovanju vseh okoliških društev in širše javnosti. Ker so vsa ta dela zvezana s precejšnjimi stroški, je pripravljalni odbor razposlal raznim ustanovam prošnje za podporo. Prostovoljne prispevke sprejema Pripravljalni odbor za postavitev spomenika radgonskim žrtvam in Maistrovim borbem v Gornji Radgoni.

Važno zborovanje invalidov

Poročila o velikem in upamo tudi o uspešnem delu, ki ga je invalidom naložila nova uredba

Ljubljana, 17. julija

Včeraj dopoldne je bil v dvorani Delavske zbornice občni zbor invalidske organizacije, ki je bil, kakor so odborniki upravičeno naglasili v svojih poročilih, zgodovinskega pomena kot prvi po sprejetju nove invalidske uredbe, ki je invalidom nekaj starih pravic priznala, zahtevala pa tudi reorganizacijo invalidskega združenja. Zborovanje je vodil predsednik g. Vekoslav Mlekuš, ki je najprej pozdravil zastopnike oblasti in člane, potem pa očrtal dolgo borbo invalidov za pravice.

Iz tajniškega poročila, ki ga je podal g. Janko Moser, navajamo: V organizacijo se je od 1. januarja do konca maja na novo vpisalo 809 članov in članic. Po reorganizaciji šteje krajevni odbor 1188 članov in članic in sicer 696 invalidov, 203 vdove, 5 srot in 205 staršev padlih sinov. K temu številu je treba pristeti še 244 članov in članic bivšega krajevnega odbora na Vrhniki, ki se je po svojem razpustu priključil ljubljanskemu krajevni odboru. Ljubljanski krajevni, ali po novem — sreski odbor, je najmočnejši v vsej Sloveniji. Za reorganizacijo je imel odbor mnogo pisarniških poslov in intervencij, najvažnejše delo pa so bile prijave za doseg invalidnine po novi odredbi, ki so se morale vlagati pri okrožnem invalidskem sodišču v Ljubljani. Do konca maja je odbor vložil 831 takih prijav. To delo je bilo zelo zamudno, ker so prihajali člani tudi brez vsakih listin. Odbor je marljivo zbiral podatke in dokumente ter je za vsako prijavo napravil koncepte, ki so shranjeni v pisarni po abecednem redu.

Vse prijave rešuje sodišče po vrstnem redu, kakor so bile vložene, in se rešujejo najprej prošnje iz leta 1936. Potem pridejo na vrsto težki invalidi, vdove in starši, ki jim je bila po zakonu pred 10. leti ustavljena pokojnina zaradi davka, kazni itd. Šele potem se bodo reševale prijave invalidov, ki so se prvič prijavili, in pa prijave staršev in vojni padlih sinov. Prijavljeni naj počakajo, da bo odbor dobil od sodišča vse potrebne tiskovine, pojasnila in da bo tudi pomnožil svoje pisarniške moči za odgovarjanje na najrazličnejša povpraševanja.

Zadovoljivo poročilo je podal tudi blagajnik g. Franc Preša in ko je bila odboru dana razrečnica, je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija:

Vojni invalidi, vojne vdove in starši padlih sinov, zbrani na občnem zboru Krajevnega odbora združenja vojnih invalidov v Ljubljani, smatrajo, da je izdajanje vseh pravilnikov k uredbi o vojnih invalidih nujno potrebno. Šele z uveljavljenjem vseh v uredbi določenih pravilnikov bi prišle vojne žrtve do pravic, pridobljenih s to uredbo. Nujno je tudi, da je postopek pri uveljavljanju invalidske zakonodaje kar najhitrejši.

1400 vojnih žrtev, včlanjenih v krajevnem odboru Združenja vojnih invalidov v Ljubljani, zahteva enotnost invalidske organizacije za Slovenijo. Le enotna invalidska organizacija more biti v korist slovenskim vojnim žrtvam. Razcepljenost organizacij bi bila samo v škodo invalidom in bi uničila v teku 20 let preizkušeno trdnost organizacije.

Na Gorenjskem niso zadovoljni z letošnjo tujsko-prometno sezono

Preplahu nemirnega časa se po nepotrebnem pridružujejo tudi nekateri naši domači nedostaki

Radovljica, 17. julija

Upanje na ugodno tujsko-prometno sezono v letošnjem poletju je hitro zatnilo. Junija smo čitali o rekordni zasedbi Bleda, posebno po Nemcih, zdaj pa Bleda ni več zadovoljni. Mnogo Nemcev je odšlo, novih pa ni. Nekateri se tolažijo, da bo morda spet bolje proti koncu sezone v septembru. Kako pa bo, bomo še videli. Na Bledu, kjer so zdaj po večini gostje iz Jugoslavije, je mnogo praznih stanovanj. Močno se pozna, da ni Čehov. Polovico manj kakor lani v tem času je zasedena Radovljica, in to kljub temu, da je bilo vsaj do sedaj zelo lepo toplo vreme, kar je izredno ugodno tudi za lepo moderno urejeno radovljiško kopališče, kamor radi prihajajo tudi gostje iz Bleda.

Glavni povod so bržčas hudo vznemirjeni časi, delni povod za slabšo tujsko-prometno sezono v radovljiškem srezu pa so neurejene ceste. Baš v glavni dobi tujskega prometa je velik del cest razrit in neuporabljiv. Je res, da je nujno potrebno, da se ceste popravijo, kajti baš dobre ce-

ste so prvi pogoj za razvoj turizma, toda morda bi bilo bolje, da bi popravljali le eno cesto, in to hitreje kakor sedaj, obenem pa bi preskrbeli za druge zveze med popravilom. Toda, kakor je bilo letošnje poletje in do poletja, ko so nli pri nas že tuji turisti, je bilo obupno. Če si hotel priti iz Ljubljane v Radovljico, je bil skoraj potreben že kompas. Pa tudi v Radovljici sami, ki je zdaj izredno lepo urejena in smo lahko ponosni na njo vsi Gorenjci, ni bilo ne konca ne kraja kopanja po cestah. Izredno bi bila izboljšana zveza z vso Gorenjsko, posebno z Bledom, če bi bili pred popraviljem in prelaganjem velike ceste izvedli cestno zvezo skozi dolino Save med Spodnjo Besnico in Podnartom. Če bi bili izpeljali to, bi se bil vršil lahko ves promet čez Gorenjsko popolnoma nemoteno. Toda, ker te izredno važne ceste v tako važni dobi kljub velikim potrebam nove zveze niso izpeljali, ni posebnega upanja, da bi se to moglo zgoditi v doglednem času. Zakaj se to ni še izvršilo je drugo vprašanje. Če so krediti

Po haloških grebenih

Na črni gori nad Ptujem

Haloze se začenejo pri Poljčanah in se razprostirajo v raztrganih in rebrastih grebenih proti vzhodu ter padajo v vedno nižjem gričevju do Zavrčja tja doli v hrvatsko ravnino do Varažda. Delijo se v tri dele: Zgornje Haloze, do ceste Ptuj — Sv. Trojica — Zetale — Krapina; Srednje Haloze, ki se končajo pri cesti Borl — Sv. Barbara — Sv. Florijan; okraj te ceste pa so Spodnje Haloze z Zavrčjem. Severna stran Haloze je porasla s temnozelenimi gozdovi, v katerih se košatijo obsežne bukvje, pravi kostanji in visoki bori; južna pobočja pa so zasajena z vinsko trto. Gozdna poseka omogoča precejšen izvor drv v Ptuj in Maribor, vinogradi pa se strmo spuščajo v grabe in pridelujejo zlahko vinsko kapljico.

Ko se sprehaš po haloških grebenih, se ti nudijo prekrasne naravne slike. Odtod ti plove širok pogled na bližnje gorice, na zeleno Pohorje, čez široko, lepo obdelano Ptujsko polje, tja daleč na sever in jug. Visoki Boč in rebrasta Donačka gora ti stoji tako blizu, da bi jih kar z rokami otipal. Po vrhovi so razstreseni in posejani kmetijski domovi, gosposke hiše, koče in v. ničarije, vmes pa se skrivajo v zelenju bele cerkevce in kapele. Pod vsakim hramom je klet, kjer je spravljani vinski pridelek. Haloze so izrazita vinogradniška pokrajina, kjer je prebivalstvo navezano zgolj na vinsko trto, ker zemlja za ostale pridelke ni dovolj ugodna, zato so ljudje še bolj odvisni od vinske letine kakor v ostalih naših vinogradniških predelih. Poljedelstvo je pasivno, zato hodijo ljudje v poletnem in jesenskem času na Dravsko in Ptujsko

polje mlatiti žito, kopat krompir itd. ter dobiti za opravljeno delo desetino. Težko obdelovanje vinogradov, ki so v strmih kamenitih legah, velja mnogo denarja. Velik del vinogradov je v posesti domačih in inozemskih zasebnih in cerkvenih veleposesev ptujskih meščanov in posestnikov s Ptujске polja. Domačini so večinoma revni vinjčarji in kočarji. Njiv in travnikov je malo, zato Haložani nimajo kruha. Vinske cene so v poslednjih letih globoko padle, vinogradniki le težko prodajajo svoj pridelek, slabo gmotno stanje jih žene v dolgove, ti se kopijoče ter ljudje nimajo niti kruha niti obleke. Zaradi takih razmer so Haložani najbednejša plast slovenskega naroda.

Haloze so revne na vodah kakor navadno vse vinske pokrajine. Maloštevilni potoki so večinoma hudourniki, ki v poletnem času po več mesecih presahnejo. Večja reka je samo Dravinja, ki priteče izpod Pohorja ter se vije v velikih krivuljah, vsa potuhnjena in blatna, vzporedno s Haložami proti vzhodu, kjer se pri sv. Vidu izteka v Dravo. Nikdar ni čista, vedno je kavnine barve. Vsako pomlad in jesen izstopa iz svoje plitve struge, poplavlja vso dolino, da je videti kakor eno samo jezero, ter povzroča na njah in travnikih velikansko škodo. Takta velika, toda v tem času nenavadna povodenj je bila letos meseca maja. Zablata je viala polja in travnike daleč po dolini ter prekinila za dalj časa vsak promet čez reko. Kmetje so obupani gledali v oblake, kdaj bo vendar prenehal binokostni blagoslov. Bregovi Dravinje so porasli z vrhovjem, grmovjem in s topoli, kar napravi melanholično sliko.

Od Poljčan naprej proti vzhodu pridemo v trg Studenice, ki se stiskajo v več-

za izpeljavo cest v naši okolici, ki bi znale biti v interesu le dveh vasic, potem bi se morda našel kredit tudi za tako važno cesto, kakor bi bila zasavska ali obsavska cesta med Kranjem in Podnartom. Omenjena, niti 6 km dolga zveza, bi približala Ljubljano k Bledu za celih 10 km.

Prav tako kakor Bled z okolico, pogreša turiste letos tudi Bohinj vključno temu, da je vse preskrbljeno za sprejem tujcev. Baš Bohinj je v zadnjih letih v tem pogledu zelo napredoval. Begunje imajo pač kakor vsako leto tudi letos veliko Jugoslovenov največ Zagrebčanov in Beograščanov. V Kamni gorici, kjer se je tujski promet nekaj let že kaj dobro razvijal, je letos vse prazno. Povod temu so pač neurejene lokalne razmere. Koliko časa se že govori, da bodo odstranili iz vasi stare kovačnice in jih namestili izven vasi v večje skupne delavnice, kakor so to naredili v Kropi, toda nikogar ni, ki bi se za to stvar zavzel. Govori se neprestano o temeljiti, enotni preureditvi. Čakanje na to enotno preureditev pa postaja že predolgo, ker traja že skoro cel dve leti. Kamnogoriška občina, ki je prešla v tekočem letu velike gozdove, ki so bili po agrarni reformi odvzeti grofom Thurnom, in nima lepe dohodka tudi od kamnoloma, kjer lomijo in meljejo porfir, bi lahko precej storila za povzdigo turizma v Ljubljani.

Le ključavničar zna napraviti ključ

kakor more perilo čisto oprati le dobro milo. Terpentinovo milo Zlatorog da gosto belo peno, ki z lahko odstrani vsako umazanijo. Le malo truda - in perilo je snežno belo, prijetno poduhteva in ostane dolgo trdno.

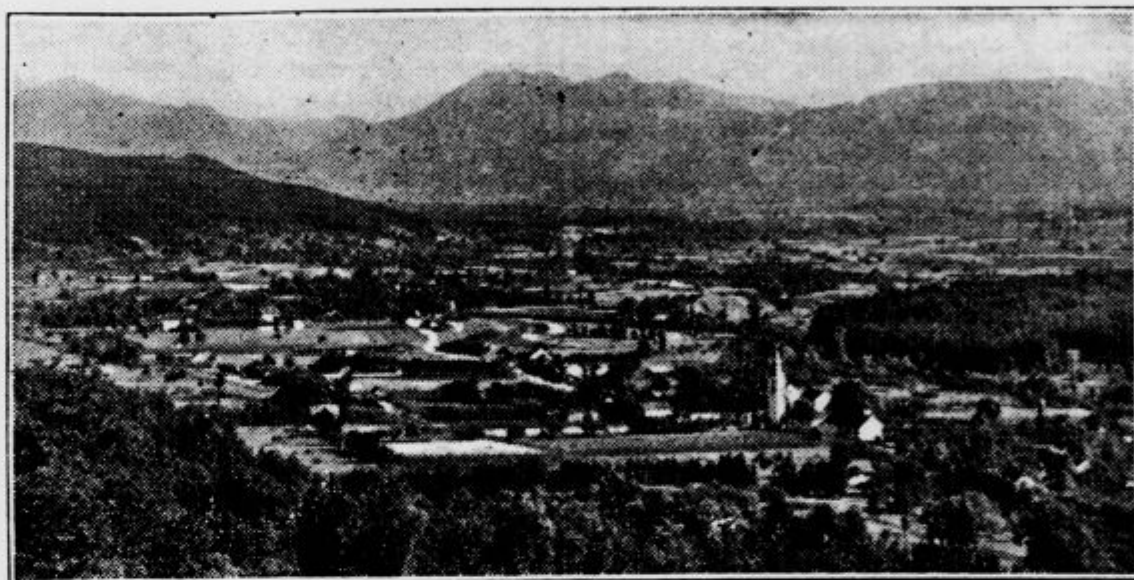

niški dolini. Toda, kakor je videti, manjka ljudi, ki bi zadevo razumeli.

Precej dobro so posečane planinske koče, največ po izletnikih iz Slovenije in Hrvaške. Tuje turiste pogrešamo tudi po planinah. Slab poset turistov v našem srezu bo imel gotovo neugodne gospodarske posledice. Od leta do leta se več investira za sprejem tujcev, toda odziv ni tak, kakor so ga pričakovali.

Mnenje, da so slabemu posetu delni povod previsoke cene, pa gotovo ni upravičeno, če upoštevamo kratko dobo sezone, ki traja komaj dva meseca, in pa težave pri nabavi sočivja in mesa. Vse to je v mestih veliko lažje dobiti, kakor na deželi, ki je več ali manj tudi navezana na oddaljena središča.

Paška kotlina vabi!

Šmartno ob Paki

Ena izmed premalo znanih in vendar najimkavnejših slovenskih pokrajin je Paška kotlina. To je prirodni nastavek čarobne Savinjske doline s prav enakimi pokrajinskimi lepotami in z vsemi tistimi mlakavostmi, ki lahko privabijo goste in mu nudijo kar najprijetnejši oddih. Šmartno ob Paki je dobro znano vsem, ki potujejo dalje proti Šostanju in Svojemenu Gradcu, oziroma, ki se od postaje z avtobusom odcepijo proti Mozirju in Gornji Savinjski dolini. Toda tudi izven šmartna so

lepe vasi, vse v zelenju in senci, kopel pa nudita Paki in bližnja Savinja. Kamorkoli se človeku poljubi, na vse kraje ima lepe izlete. Predvsem vabi Gora Oljka, odkoder uživaš prelesten razgled po savinjskih in šaleških dolini. Odtod pa te prav gotovo povabi Mozirske in Savinjske planine, ali še prav posebno Sv. Križ nad Šostanjem in stožasti Smrekovec z dobro oskrbovanim domom šaleške podružnice SPD. Paška kotlina tiho kliče: pridite jo obiskat.

S seje celjskega mestnega sveta

Celje, 18. julija

Celjski mestni svet je imel v petek zvečer zadnjo redno sejo pred poletnimi počitnicami. Zupan je v začetku sporočil, da je predložila mestna občina železniški direktiji zahtevo, da železniška direktija namesti zapornice na proslulem železniškem prelazu v Medlogu. Če bi občina s svojo zahtevo ne uspela, bo intervenirala pri prometnem ministrstvu. Občina bo modernizirala hodnik za pešce ob Mariborski cesti v Gaberju; za ta dela ima na razpolago iz svojih sredstev 100.000 din. V kratkem bo seja odbora za gradnjo Planinskega doma pod Tovstom. To poslopje je bilo, kakor znano, zgrajeno l. 1935. v dobi prejšnjega mestnega sveta v surovem stanju. Ko je bil imenovan sedanjí mestni svet, pa so delo prekinili in stavba sedaj skoraj že štiri leta propada, namesto da bi jo bili dogradili in izročili pravemu namenu. Odbor za gradnjo Planinskega doma ima sedaj nalogo, da končno uredi to peščeno in važno zadevo. Mestna občina bo podprla akcijo sreskega načelstva v Šmarju pri Jelšah, da bi železniška uprava na progi Celje—Rogatec namesto neprimkladnega poletnega voznega reda uvedla zimski vozni red.

Finančni odbor. Občina bo odprla Komenjskega ulico za vozovni promet in bo zaradi tega zgradila polstabilen most čez Koprivnico; proračun za ta most znaša

65.512 din. Cinkarna bo na svoje stroške zasula staro strugo Voglajne za cinkarno. Da zaposli brezposelne v poletnih mesecih, bo dala občina popraviti že regulirani del potoka Koprivnice in bo nadaljevala regulacijo Koprivnice od bivše mestne meje na Sp. Dobrovo do Westnovega posestva. Ker imata Sokolsko društvo Celje-matica in SK Celje v zakupu Glazijo, na kateri nameravajo graditi justično palačo, mora občina preskrbeti obema društvoma nov telovadni in sportni prostor, da bo lahko razpolagala z Glazijo. Občina namerava odstopiti obema društvoma prostor med Tkalsko ulico, tovarno »Metko«, tovarno g. Vehovarja in železniško progo. Mestni svet je pooblastil finančni, gospodarski, gradbeni in pravni odbor, da uredijo zadevo proti naknadni odobritvi mestnega sveta. Obračun za Delavski dom na Vrazovem trgu znaša 2.916.000 din. Ta znesek je znatno višji nego prvotni proračun za to stavbo. Mestni svet je odobril II. celjskemu kulturnemu tednu, ki je letos zelo lepo uspel, samo 1.000 din podpore. V ta namen je bila v sedanjem mestnem proračunu določena podpora v znesku 3.000 din, a je bila na proračunski seji popolnoma črtana. Tudi Celjskemu kulturnemu društvu, ki je bilo letos v januarju na svojevrstnem način ustanovljeno, je mestni svet dovolil 1.000 din podpore »za kulturne prireditve ob priliki celjske razstave.

Mestni svet je odobril še naslednje podpore: za kongres Kristusa Kralja v Ljubljani 1.000 din, Muzejskemu društvu v Celju za novo omaro za arhiv 1.500 din, Legiji koroskih borcev 1.000 din, Prirodoslovnemu društvu v Ljubljani, Zvezi bojevnikov v Ljubljani in Prosvetnemu društvu v Mozlju pa po 300 din. Več prošenj za izredno podporo je bilo odklonjenih, med njimi tudi prošnje Akademskoga pevskega zbora v Ljubljani ter javne mestne knjižnice, protituberkulozne lige v Celju in Celjskega šahovskega kluba. Finančni odbor je prejel pooblastilo, da do prihodnje seje mestnega sveta sam oddaja dobave proti naknadni odobritvi mestnega sveta.

Gospodarski odbor. Občina bo dala popraviti občinsko cesto, ki vodi od državne ceste Celje—Laško v Zg. Košnico; stroški bodo znašali 10.575 din. Občina bo prodala Antonu Muleju stavbno parcelo pri Mestnem zavetišču. Mestni svet je odklonil podajanje najemne pogodbe s Standard Vacuum Oil Company za bencinsko črpalno pred Celjskim domom.

Odbor za občinska podjetja. Na Cesti na Dobrovo bodo pri Jazbinškovem posestvu namestili javno električno svetilko.

Gradbeni odbor. Proračun stroškov za razširjenje in tlakovanje izredno prometne ulice, ki je nujno potrebno, znaša 626.077 din. Od tega odpade na gradnjo granitnega vozišča na betonski podlagi 418.332 din, ostanek pa na ureditev hodnikov za pešce. K stroškom za čistišče bodo prispevali banska uprava, sreski cestni odbor in mestna občina po eno tretjino. Poleg tega bo občina kanalizirala ulico, kar bo stalo 101.179 din, in uredila hodnik pred meščansko šolo, kar bo stalo okroglo 25.000 din. Za ureditev hodnikov bodo morali hišni posestniki v tej ulici prispevati din 182.745. Vozišče med Kralja Petra cesto in Strossmayerjevo ulico bo široko 6 m, dajle proti gledališču pa 5 m. Širina hodnikov bo znašala 1.50 do 2 m. Za odkup dela hiše in vrta g. Gradta v izmeri 200 m², ki je potreben za razširjenje Vodnikove ulice, bo plačala občina 200.000 din. Občina bo najprej izvršila kanalizacijo Vodnikove ulice, potem pa bodo začeli ulici tlakovati. Ker vprašanje regulacije Vrazovega trga še ni rešeno, bodo tlakovali in uredili Vodnikovo ulico samo od Kralja Petra ceste do Mestnega gledališča. Mestni svet je v zvezi z nameravano gradnjo poslopja OUZD v Vodnikovi ulici sprejnil regulacijski načrt za podaljšanje Samostanske ulice do Vodnikove ulice. Pri prehodu iz ene ulice na drugo je predvidena 8 m široka in 4 m visoka pasaja pod bodočim poslopjem OUZD. Ker bi moral g. Dolžan v to svrhu odstopiti del svoje hiše za kresijo, bi mu dala občina v zameno drugo zemljišče.

Odbor za prosveto. Občina bo prodala stari klavir v gledališču in kupila za gledališče za 7.000 din dober klavir, ki je sedaj v Mestnem zavetišču. Otvoritev ženske obrtne šole v Celju je zaradi prevelikih stroškov odložena.

Obrtni odbor. Mestni svet je izrekel krajevno potrebo za gostilniško koncesijo g. Franca Stofe, ki je kupil gostilno g. Filipičiča v Gledališki ulici.

Mestni svet je odobril bilanco in računski zaključek mestnega avtobusnega podjetja v Celju za l. 1938/39. Bilanca izkazuje 1.787.340,78 din aktiv in v toliko pasiv, računski zaključek pa 1.481.004,25 din dohodkov in ravno toliko izdatkov, kar pri računskem zaključku nekoliko frapira. Mestno avtobusno podjetje praznuje ta mesec desetletnico svojega udejstvovanja.

— Pri težki stolici, napetosti, glavobolu vsled naprtja očisti ena do dve čajni naravne »Franz-Josefove« grenke vode prebavne organe. »Franz-Josefove« vode lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže, in ja imajo za dobro.

Ogl. reg. S. št. 30474/35.

nem mraku k visokemu Boču. Tu je samostan magdalenk, ki se smeje po svojih redovnih pravilih baviti edino z ekonomijo. Njihove davne predhodnice v 15. stoletju so bile dominikanke, ki so imele takrat najbogatejša posestva na štajerskem. V 16. stoletju je tudi te redovnice zajel val nove vere ter je njihovo razvratno življenje delalo velike preglavice celo rimskim apostolskim vizitatorjem. Pičlo uro hoda naprej pri Dravinji ob vnožju Haloze je trg Makole, blizu trga pa grad Štatenberg. Tukaj je gospodoval v 16. stoletju zloglasni graščak Ferenc Tahi, ki je s svojo krutostjo povzročil leta 1573. veliki kmetijski upor za »stara pravdo«. V graščini, ki služi danes kot letovišče, so bili do leta 1850. državni uradi. Odtod pridemo v Majšperk (Monsberg) s Starm gradom, ki pa je že od konca 19. stoletja ves v razvalinah. V bližini je grad Amre (Hammern), od 12. stoletja nadalje last in prista pa tujskih minoritov, ki so imeli tukaj mlin in fužino. Grad je prišel leta 1880. v zasebne roke. Že v svetovni vojni je nastala tukaj tovarna za pridobivanje tanina. Danes pa je zrastle poleg te tudi velika tekstilna tovarna, ki daje domačinom precejšen zaslužek. Odtod vodi čez hrib žični železnica do Medveč, odkoder je stranska proga na Pragersko.

Na najvišjem vrhu gričevja, ki se razteza med Ptujskim poljem in dolino Dravinje, kraljuje starodavna Ptujška ali Črna gora z znamenito več stoletij stari gotosko cerkvijo. Trg je imel v starih časih svoje sodstvo, svoj pečat in svoje zastavo. Na tisto dobo spominja še ob cerkvenem stopnišču stoječi sramotilni kamen. Nedaleč odtod je na griču ob Dravinji posestvo Dobrava, nekdanja last in pristava jezuitov, ki so upravljali nekoč

ptujskogorsko župnijo, sedaj pa je posest ptujске posojilnice. Bližnja »Turška grab« spominja na nekdanje turške upade. V Srednjih Halozah so največje in najbolj znamenite gorice in kleti štajerske hranilnice v Podlehniku, ki leži ob cesti Ptuj — Krapina. Nedaleč od Podlehnika je Nova cerkev, odkoder je izhodišče za Srednje in Zgornje Haloze. Spodaj v ravnini leži sv. Vid nje Ptuj, odtod pa se vzpenja cesta na Vrejski breg s prelepim razgledom na Ptuj z okolico in na Dravo z otokom šturmovcem. Cesta se vije naprej proti jugu v serpentinah proti sv. Andražu (Leskovec) ter se odcepi čez Veliki Okič proti sv. Barbari, kjer je v dobi našega narodnega preporoda pasel duše in jih navduševal za slovensko stvar znameniti taborski govornik Božidar Raič. Sv. Barbara ima zelo vinorodno okolico z izvrstnim pridelkom, saj pa stoji tamkaj Veliki in Mali Paradiž. V Spodnjih Halozah sta znamenita grado. Za Zavrč in Borl, zlasti poslednji, znan po svoji slikoviti legi na visoki, strmi pečini ob Dravi. Tu je bilo gradišče že za časa Rimljanov. V poznejši dobi je imel grad zelo važno vlogo kot last grofov Tattenbachov, danes je pa last mariborske delniške družbe. Kakor v Slovenskih goricah tako imajo tudi haloški vrhovi večinoma svetliška imena: Sv. Bolfenk, Sv. Duh, št. Janž, Sv. Trojica, Sv. Andraž, Sv. Barbara, Sv. Florijan, Sv. Elizabeta, Sv. Mohor, Sv. Ana pa kraljuje celo na dveh vrhovih, saj poje narodna pesem: »Haloze so goré, sv. Ana je krez nje, vse sladko vince rodé.

Strašna je beda, ki tare haloško prebivalstvo, saj sta vino in malo sadja edina pridelka in še ta ne uspevata vsako leto. Haložani je bogat samo na otrokih, katerih pa ne more niti prehranjevati niti oblačiti.

Zato ima v teh krajih neumljena morilka, jetika, bogato žetev. Izkupček za malo sadja, domačega kostanja, jajc in piščancev pomeni tem ljudem že veliko premoženje. Primanjkuje najpotrebnejše obleke in perila. Za razne visoke obiske obleče otrok očetovo suknjo, bratove hlače in materine čevlje. Skoro v vseh viničarskih družinah sta obleka in obutev skupna. »Kruha! Kruha!« Ta klic odmeva po vseh haloških grebenih in grabah. Pa te sreča takle neboljeni revežek z milo prošnjo: »Stric, kruha dajte!« Pojasni mi, da ga nimaš pri sebi in mu ponujaš novič. To, da otrok se ne da prepričati, temveč vztraja: »Saj ga imate, v žepu!« In se je prime, rilo, da je v bedni viničarski družini umrl otrok in se je v poslednjih trenutkih še spomnil: »Mama kruha!« Že se je stegnila izgarana žena, da bi dala umrlomu otroku poslednji grizljaj. Toda mož jo je ustavil: »Ne dajaj kruha otroku, saj vidiš, da bo kmalu umrl, da ga rajši drugim otrokom, ki bodo ostali!«... Strašna je haloška beda! Mnogo je družin, ki ne porabijo več kakor četrtil kilograma slanine na teden. In premnogo je otrok, ki odhajajo tešči v šolo in se vračajo tešči domov. Gladni, bedni in obupani iščejo Haložani pomoči in tolažbe pri nadnaravnih silah, pri Mariji Pomocnici na Gori. Nedavno se je vila tamkaj tako imenovana rimska procesija, v pozni nočni uri, v hudem nallivu in slonovnem blatu. Toda ljudje vztrajajo, zakaj Boga moramo častiti pod nevi in ponoči in ob vsakem vremenu. Pod zlati pretkanim in svilnatim nebom se ziblje monštranca skozi trg. Na stotine naroda jo spremlja z žarečimi plamenicami ter goreče in zaupno moli: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh!«...

Gospodarstvo

Strogi Prizadovi predpisi za izvoz sadja v Nemčijo

Prizad je izdal prvo letošnje okrožnico glede splošnih pogojev za izvoz svežega sadja v Nemčijo. Pri izvozu v Nemčijo lahko sodelujejo vsi pooblašteni izvozniki, registrirani pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine v smislu uredbe o kontroli sadja pri izvozu, ki se drže vseh predpisov Prizada. Prizad bo vsa svoja navodila in svoje predpise sporočal izvoznikom v okrožnicah. Vsak izvoznik bo dobil dve okrožnici in je dolžen duplikat vrniti Prizadu s podpisom ter z izjavo, da smatra ta navodila za obvezna. Dokler Prizad ne bo dobil potrjen in od izvoznika podpisani duplikat, mu ne bo izdajal potrebnih listin za izvoz.

Zaradi olajšanja kontingentiranega izvoza sadja v Nemčijo bo Prizad odredil izvozne premije, ki jih bo v naprej objavljajal z okrožnicami. Pravico na razpisano izvozno premijo si pridobi samo oni izvoznik, ki se pri izvozu svežega sadja v Nemčijo točno drži vseh predpisov Prizada, ki bo premije izplačeval na osnovi verificiranih potrdil nemških carinarov o uvozu blaga v nemško carinsko področje, toda le tedaj, če bo prejel potrdila najkasneje v petih mesecih od dneva carinskega uvoza v Nemčijo. Na poznejše sprejete potrdila ne bo izplačeval premij. Za izvoz svežega sadja v Nemčijo na določene kontingente veljajo še naslednji splošni predpisi:

Noben izvoznik ne sme nuditi v Nemčijo niti prodajati blago po nižji ceni, kakor jo odredi Prizad. Blago, ki se proda po cenah, predpisanih za določen rok, mora v tem roku prispeti v nemško carinsko področje. Izvoznik ne sme odobravati kupcu nobenih javnih, niti prikritih popustov v ceni. Bonifikacija, ki ni priložena z arbitražo ali od rednega sodišča in vsako nižje plačilo po fakturi se smatra kot prikrit popust v ceni. Izvoznik mora takoj obvestiti Prizad o vsaki reklamaciji kupca in o poteku eventualnega spora. Dolžan je sporočiti Prizadu imena vseh svojih zastopnikov v Nemčiji z označbo provizije za posredovanje prodaje svežega sadja. Samo tako prijavljeno običajno provizijo sme izvoznik staviti na razpolago zastopniku z odbitkom v fakturi. Eventualne druge stroške pa sme zastopniku nakazati na isti način samo po predhodnem odobrenju Prizada.

Fakturiranje manjše količine v primeri z on, ki je ugotovljena pri nakladanju na nakladalni postaji v Jugoslaviji, se smatra kot nedovoljen popust v ceni. Smatralo se bo, da obstoji lista kršitev, če se izkaže pri carinarjenju blaga v Nemčiji glede teže višek nasproti tovarnemu listu. V tem primeru tudi službeno ugotovljena teža nakladalne postaje ne oprša izvoznika odgovornosti.

Izvoznik je dolžan v 24 urah prijaviti Prizadu vsako prodajo svežega sadja v Nemčijo z označbo dneva, kupčevega imena, cene in kraja izročitve. Izvoznik je

nadalje dolžan za vsako pošiljko svežega sadja v Nemčijo preskrbeti Prizadu potrdilo o uvozu blaga v nemško carinsko področje, in sicer na predpisanem formularju, ki ga dobi od Prizada in ga priložiti originalnemu tovarnemu listu. Izvoznik je tudi dolžan v 24 urah dostaviti Prizadu kopijo vsake fakture o prodaji svežega sadja v Nemčijo z označbo številke odnosno prijave o prodaji, številke uporabljene kontingentne listine ter številke predloga za carinsko potrdilo.

Izvoznik je dolžan zahtevati potrebne tiskovine za izvoz neposredno pred odpremo, neizkoriščene tiskovine pa mora vrniti brez poziva najkasneje v osmih dneh od dneva sprejema, da se po potrebi lahko stavi na razpolago drugim izvoznikom. Prizad je upravičen v vsakem času zahtevati od izvoznika, da izvrši inkaso njegovih faktur za sveže sadje izvoženo v Nemčijo, izvoznik pa je dolžan na to pristati. Prizad bo na ta način lahko kontroliral, če je prodaja izvršena po določeni ceni. Prizad lahko po svoji uvidenosti izvrši kontrolo tudi na osnovi klirinskih potrdil o nakazilu vrednosti blaga izvozniku ali njegovi bančni zvezi. Vsak izvoznik je dolžan Prizadu na njegovo zahtevo poslati ali Prizadovemu odposlancu pokazati vse originalno korespondenco, ki se nanaša na izvoz svežega sadja v Nemčijo, kakor tudi svoje trgovske knjige, in sicer zaradi kontrole doseženih cen.

Izvoznik, ki se pregreši proti kateremu koli gornjih splošnih pogojev ali se pregreši proti kateremu koli specialnemu pogoju, ki ga bo predpisal Prizad za izvoz svežega sadja v Nemčijo, izgubi pravico na izvozno premijo, ki bi mu sicer pripadala, in sploh pravico sodelovati pri izvozu sadja v Nemčijo. Pri ugotovitvi kakršne koli nepravilnosti od strani izvoznika je Prizad upravičen, izvoznika takoj začasno izključiti od kontingentiranega izvoza svežega sadja v Nemčijo. Definitivna odločba o tem pa se bo izdala na osnovi sklepa razsodišča.

Razsodišče tvorijo predsednik in dva sodnika; predsednik določa sadna sekcija Združenja izvoznikov v Beogradu, vsaka stranka pa določi po enega sodnika. Razsodišče posluje v Beogradu in se mora sestati najkasneje v 14 dneh od dneva, ko Prizad določi svojega sodnika in to sporoči nasprotni stranki in Združenju izvoznikov. Razsodišče odloča le o tem, če v posameznih primerih obstoji kršitev predpisov Prizada za kontingentirani izvoz svežega sadja v Nemčijo. Odločitvi razsodišča se morata podvreči tako Prizad, kakor izvoznik, brez možnosti nadaljnje pritožbe. Razsodišče samo ugotovi, če obstoji kršitev in v tem obsegu, medtem ko izda odločbo o sankcijah poslovni odbor Prizada. Proti tej odločbi izvoznik nima možnosti pritožbe.

Ali nam je potrebna industrija za sintetični bencin?

Od časa do časa se pri nas pojavljajo mnoge vesti o načrtih za ustanovitev državne tvornice za izdelavo umetnega bencina iz premoga. Pred štirimi tedni so bile te vesti prva to demantrane iz Beograda, češ, da so premog iz Kreke poslali v inozemstvo le zaradi tega, da se preizkuša, če je uporaben za izdelavo polkoka, kakršne se uporablja v plavilni. Sedaj pri naša »Industrijski kurir« nove informacije, ki pravijo naslednje: Družba »Jugoslovensko jeklo« namerava postaviti naprave za pridobivanje polkoka iz lignita, in sicer v bližini Kreke. Polkoks bi se pridobil po postopku Didier, ki je baje dal ugodne rezultate. Pridobivanje polkoka pa bo povezano s paralelnim pridobivanjem umetnega bencina na sintetični način iz našega lignita po postopku Fischer-Tropsch. Naprave za sintetično pridobivanje bencina bastele okrog 150 milijonov din in bi se nabavile iz Nemčije.

Kolikor se gornja informacija tiče polkoka bo menda točna, kajti znano je, da se bo ponovno poslani naš premog v inozemstvo zaradi poizkusne predelave v polkoka. Po postopku Didier se premog najprej destilira pri visoki temperaturi, dobjeni polkoks pa se nato briketira s pomočjo katrana (ki se pridobiva pri destilaciji) z dodatkom 10% drugega premoga. Tako pridobljeni briketni polkoks naj bi se potem uporabljal v visokih pečeh v Varesu namesto inozemskega koka. Za potrebe visokih peč v Varesu in železarne v Zenici trši družba Jugoslovensko jeklo dnevno 50-60 vagonov koka. (Naš celotni lanski uvoz koka je znašal 241.000 ton v vrednosti 111 milijonov din).

Ne moremo pa verjeti, da bi na merodajnih mestih resno razmišljali o ustanovitvi tvornice za izdelavo sintetičnega bencina iz premoga po postopku Fischer-Tropsch in da bi v ta namen investirali kar 150 milijonov din. Vprašanje je predvsem, ali bi bila tako velika investicija gospodarsko upravičena. Upoštevati je treba, da so geologi prepričani, da imamo v naši državi znatna petrolejska polja, kar potrjuje tudi velika zanimanje inozemskega kapitala za našo nafto, saj je znano, da inozemski kapital kar tekmuje, da bi si pridobil čim več koncesij. Seveda pa moramo pričeti enkrat z vrtnanjem sond. Glede na uspehe, ki so jih dosegli Mačdari ob naši meji, bi morala naša država sama že davno pričeti z vrtnanjem, kar bi zahtevalo gotovo mnogo manjše investicije, ne glede na to, da se bencin neprimerno ceneje pridobiva iz nafte, kakor na sintetični način iz premoga. Zakaj naj naša država investira kar 150 milijonov din v podjetje za pridobivanje sintetičnega bencina, če bo ta bencin štirikrat dražji kakor naravni bencin in bi bila vrhu tega produkcija omejena. Prej bi bilo treba tudi še do konca proučiti možnosti pridobivanja nafte iz naftnih škrlincev. Kakor poročajo iz Beograda je monopolna uprava dala že na razpolago kredit 1 milijon din za znanstveno-tehnične poiskuse pridobivanja nafte iz naftnega škrlinceva iz Aleksinca, kjer so ogromna ležišča takega škrlinceva.

Korčno pa je treba tudi dobro proučiti izkušnje drugih držav pri pridobivanju sintetičnega bencina. Angleška družba Imperial Chemical Industries Ltd. je že leta

1936. pričela izdelovati bencin iz premoga. V tvornici v Billinghamu pridobivajo Angličani 42 do 45 milijonov galon bencina na leto. Izkušnje, ki jih imajo Angličani s to tvornico pa niso preveč zadovoljive. Z umetno pridobljenim bencinom krije danes Anglija le 2,5% celotne potrebe bencina. Na podlagi izkušenj v tej tvornici je poseben odbor angleškega imperialnega obrambnega komiteja (Imperial Defence Committee) prišel do zaključka, da zaradi gospodarskih in strateških razlogov ne kaže izvesti načrta, po katerem naj bi se proizvodnja bencina za izdelovanje sintetičnega bencina v velikem obsegu izgradi. Anglija bi za celotno kritje potrebe bencina potrebovala sicer le 5% premogovne produkcije, vendar smatrajo, da to ne bi bilo gospodarsko upravičeno, ker so produktivni stroški umetnega bencina neprimer- no višji, vrhu tega pa so velebodbi za pridobivanje sintetičnega bencina, povsod kjer se zgradijo, zelo izpostavljeni zračnim napadom in predstavljajo zaradi obsebnosti prav dober cilj za letalske napade. Za to se je Anglija odločila, da bo raje vskladišča velike količine naravnega nafte, in sicer v obsežnih podzemskih skladiščih, ki ne more biti predmet letalskih napadov. Vrhu tega bodo zgradili vrsto ladij (tankov) za dovoz nafte. Novi angleški program obsega le gradnjo ene nove tvornice, ki bo iz premoga izdelovala specialni letalski bencin. Tudi Francija je zgradila šele poizkusne obrate za pridobivanje sintetičnega bencina in navzile dalekosežni ukrepi za okrepitev narodne obrambe nimajo poguma, da bi na široki osnovi izgradili produkcijo umetnega bencina.

Turistično-propagandno delo Putnika

»Putnik« je izdal zanimivo letno poročilo, ki v uvodu podaja podrobno statistiko našega turističnega prometa v lanskem letu (podatke iz te statistike je »Jutro« objavilo v številu od 21. junija). Poročilo navaja družbno turistično propagandno delo, ki se je v zadnjih letih zelo razvilo. Neposredni izdatki Putnika za turistično propagando so lani znašali 4.88 milijona din nasproti 4.19 in 3.14 milijona din v prejšnjih dveh letih. Seveda pa sredstva družbe niso zadostna, če bi družba hotela ustreči upravičenim zahtevam turistnega gospodarstva. Družba je lani znaten del svojih razpoložljivih sredstev porabila za subvencioniranje turističnih zvez in drugih tiskanje publikacij, brošur, prospektov, letakov itd. za propagando turizma. Skupna naklada vseh publikacij, ki jih je izdal Putnik, odnosno jih je subvencioniral je lani znašala 19.8 milijona izvođen nasproti 17.4 milijona izvođen v prejšnjem letu. Nadalje je Putnik lani vršil propagando s fotografijami, preko filma in časopisov, preko radia, z raznimi razstavami itd.

V uradih Putnika je bilo lani prodanih za 165.5 milijona din vozni kart (prejšnje leto za 161.0 milijona din). Od tega odpla. de 65.5 milijona din na železniške vozovnice jugoslovenskih železnic, prodanih v Jugoslaviji, (prejšnje leto 61.1), in 62.2

milijona din na železniške vozovnice naših železnic, prodanih v inozemstvu (56.5). Skupna kosmata provizija od prodaje jugoslovenskih železniških vozovnic je znašala lani 6.3 milijona din ali 4.95%; od tega pa je družba odstopila svojim komisionarjem 4.2 milijona din, tako da je znašala dejanska provizija družbe od prodaje jugoslovenskih železniških vozovnic 2.14 milijona din ali 1.68% din.

Od prodaje tujih železniških kart je imela družba 1.76 milijona din provizije, t. j. povprečno 5.7%. Družba pa je plačala svojim komisionarjem na račun provizije 1.2 milijona din, tako da ji je ostalo le 0.56 milijona din provizije, t. j. 1.8%. Od prodaje paroplovnih, letalskih in avtomobilskih vozovnic je imela družba 167.000 din, kosmate provizije. V celoti so znašale provizije od prodaje vseh vozniških kart 8.26 milijona din, po odbitku provizije komisionarjem pa 2.22 milijona din. Nadalje je imela družba od bančno deviznih poslov v zvezi s turističnim prometom, z organizacijo potovanj itd. 7.3 milijona din čistega dohodka.

Bilanca za lansko leto izkazuje 374.000 din čistega dohodka. Celotni kosmati dohodek je znašal 18 milijonov din. Za upravne stroške je družba porabila 3.7 milijona din za stroške posameznih komercialnih edinic 2.1 milijona din, za ostale stroške in odpise 0.6 milijona din, za turistično propagando 4.9 milijona din, za provizijo komisionarjem 5.5 milijona din in za stroške odseka za kontrolo prodaje vozovnic 0.5 milijona din.

Gospodarske vesti

— Začasna ureditev trgovinskih odnosov s Slovaško. Iz Bratislave poročajo, da je bila v tamkajšnjem zunanjem ministrstvu izvršena izmenjava not med slovaško in našo vlado glede začasne ureditve trgovinskih odnosov med obema državama na osnovi klavzule o največjih ugodnostih. Ta začasna trgovinska pogodba velja od 5. julija in ureja trgovinski in plačilni promet do konca letošnjega leta. Obe državi bosta v kratkem pričeli pogajanja za sklenitev popolne trgovinske pogodbe. Za predsednika slovaške komisije je postavljen narodni poslanec Jan Liška, glavni tajnik Bratislavske trgovinske in obrtne zbornice.

— Naše lesno gospodarstvo in trgovinska pogajanja z Italijo. Poročali smo že, da se bo pričelo 25. t. m. v Rimu zasedanje jugoslovensko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora. Na tem zasedanju se bo zlasti razpravljalo o italijanskem predlogu za povečanje uvoza jugoslovenskega blaga, zlasti lesa, odnosno za povečanje italijanskih uvoznih kontingentov. V zvezi s tem sestankom je za torek 18. t. m. sklicana v Beogradu plenarna seja stalne delegacije lesnega gospodarstva kraljevine Jugoslavije.

— Pomanjkanje valut na našem trgu. V zadnjem času se opaža na našem trgu pomanjkanje plačilnih sredstev za potovanja v inozemstvo. Težkoče obstojajo predvsem pri nabavi plačilnih sredstev za potovanja v neklinirne države. Denarni zavodi imajo na razpolago razmeroma malo valut in deviz v ta namen in ne morejo v celoti kriti povpraševanja. Čeprav dobe potniki za potovanje v inozemstvo le tuja plačilna sredstva do protivrednosti 2000 din.

— Reorganizacija industrijske statistične službe. Naša industrijska in gospodarska podjetja se spričo razširjenosti industrijske statistične službe pritožujejo, da morajo dati statistične podatke celi vrsti ustanov, raznim ministrstvom, Narodni banki, banovinom, občinam itd., kar zahteva mnogo dela. Gradivo pa se le malo izkoristi in po večini počiva v arhivih raznih ustanov. Glede na to pritožbe in na potrebo reorganizacije naše gospodarske in konjunkturalne statistične službe so v trgovinskem ministrstvu izdelali načrt uredbe o zbiranju statističnih in drugih podatkov o naši industriji in o gospodarskih podjetjih. Ta načrt uredbe predvideva, da bosta samo dve državni ustanovi imeli pravico zahtevati podatke od naših podjetij, in sicer trgovinsko ministrstvo in vojno ministrstvo (inspekcija državne obrambe). Glede podatkov, ki jih bodo dala podjetja je zametena diskrepcija in ti podatki ne morejo biti predmet informacij davčnih oblastev.

— Težkoče naše ladjedelske industrije. Iz Splita poročajo, da bodo morale Jadranske ladjedelnice v Splitu, ki predstavljajo danes eno najmodernejših podjetij ladjedelske industrije v Sredozemskem morju, znatno omejiti ali ustaviti obratovanje, ker država ne upošteva potrebe načrtne oskrbe tega podjetja z naročili K temu pripominja »Industrijski kurir«, da gradi naša država, v času, ko se naša ladjedelska industrija bori za obstoj, v inozemstvu naslednje ladjede v Belgiji i ladjado za prevoz nafte, 1 remorker in več plovnih cistern za nafto, v Italiji eno motorno jahto, v Nemčiji pa 2 podmornici in 4 motorne torpiljarke, v skupni vrednosti 160 milijonov din. Znatno del teh naročil bi lahko država oddala domači ladjedelnici, ki je z gradnjo velikih rusilcev »Zagreb« in »Ljubljana« dokazala, da je sposobna izvršiti najtežja dela Jadranske ladjedelnice v Splitu so tudi računalne, da bodo dobile od Jadranske plovidbe naročilo za gradnjo dveh modernih potniških ladij za progo Sušak - Levant, od katerih bi vsaka stala okrog 25 milijonov din. Jadranska plovidba pa ni morla oddati tega naročila, ker letos ni bilo rešeno vprašanje subvencioniranja paroplovnih družb od strani države.

— Vprašanje povečanja števila vajencev. Nedavno smo poročali, da se pripravljajo sprememba dosedanje uredbe, po kateri je omejeno število vajencev v obrtnih in industrijskih podjetjih in po kateri ne sme imeti nobeno podjetje več nego štiri vajence. Olajšave naj bi se izdale na one stroke, kjer primanjkuje strokovnih delavcev. V tej zvezi so zanimive informacije, ki kažejo, da se uredba o omejitvi števila vajencev ponekod sploh ne izvaja. V tem pogledu je zanimiva afera, ki je te dni vzbudila pozornost v Beogradu. Tam je stopilo v stavko 52 vajencev industrije pohištva »Visung«, ki ima več vajencev nego pomočnikov. Tudi druge tvrdke na jugu se ne držijo predpisanih omejitev. Zato bi bilo potrebno, da se ob spremembi uredbe tudi določijo stroge sankcije za kršitve te uredbe. Upravna oblastva pa morajo paziti, da se bodo predpisi glede vajencev po vsej državi enako izvajali.

— Vprašanje uvoza surovega bombaža. Iz Beograda poročajo, da je bančni in valutni oddelek finančnega ministrstva spo-

ročil na posebno vprašanje Centrali industrijskih korporacij, da se vprašanje oskrbe industrije s surovim živo proučuje in da je to vprašanje rešeno, kar se tiče surovega bombaža. Očitno gre tu za prizadevanje, da bi z Zedinjenimi državami sklenili kompenzacijski sporazum na osnovi uvoza surovega bombaža. Na žalost pa to vprašanje še ni definitivno rešeno, ker Narodna banka še nima navodil za take kompenzacijske kupitje.

Borze

17. julija.

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinski čeki nespremenjeno 14.30, za 15. avgust pa je bilo vrhu tega v Zagrebu povpraševanje po 14.2250. Grški boni so se v Beogradu trgovali po 31, v Zagrebu pa je bila ponudba po 30.75.

Na zagrebškem efektu tržišču je vojna škoda pri mlačni tendenci notirala 465 — 469 (v Beogradu je bil promet po 466.50). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov.

DEVIZE

Ljubljana. Oficielni tečaj: London 206.10 — 209.30, Pariz 116.37 — 118.67, New York 4384.25 — 4444.25, Curih 995 — 1005, Milan 231.85 — 23495, Praga 150.50 — 152, Amsterdam 2341 — 2379, Berlin 1771.12 — 1788.88, Bruselj 747.50 — 759.50. Tečaj na svobodnem trgu. London 256.40 — 259.60, Pariz 144.83 — 147.13, New York 5458.57 — 5518.57, Curih 1237.17 — 1247.17, Amsterdam 2912.52 — 2950.52, Bruselj 929.97 — 941.97.

Curih. Beograd 10, Pariz 11.7525, London 20.77, New York 443.625, Bruselj 75.35, Milan 23.34, Amsterdam 236, Berlin 178, Stockholm 107, Oslo 104.3750, København 92.7250, Sofija 5.40, Praga 15.1250, Varšava 83.50, Budimpešta 87, Atene 3.90, Bukarešta 3.25.

Iz Mojstrane skozi dolino Radovne v Gorje

Bilo je lepo junijsko nedeljsko jutro. Ko sem s prijeto družbo pešal skozi Mojstrano, je nad to lepo gorensko vasio kraljeval še skoraj popoln mir. Više gor nad vasio pa je naša družba došla velike črede živine, ki so jo pastirji gnali na panine na pašo. Pot iz Mojstrane v Radovno se vije mimo njiv in travnikov čez gmajnice in gozdove, po katerih veje prijeten hlad in duh po mahu in smoli.

Ko smo se bližali Zgornji Radovni, se je pred nami v jasnem jutru razgrnila silno lepa velehorska panorama. Triglav, Rjavina, Debeli Peč, Toč in drugi skalnat orjaki so blesteli v rdeči jutranji zarji, pred nami pa je ležala prostrana gorska dolina vsa v rosi, mirna in tako lepa, da ji v naši državi zlepa ne najdeš para.

Tiha gorska dolina, ki po svojem obsegu in vencu visokih gora, ki jo obdajajo, sliči Logarski dolini, je bila vsa v cvetju in zelenju. Lepe gorenske domačije, priložene na vznožje strme Repikove, so se kopale v toplem junijskem solncu. Med njivami in travniki so mladi smrekovi dreved, mimo njih pa se v raznih smereh vijole komaj vidna pota in steze. Zrak je prepojen z vonjem od dreva in rož, v vsem tem okolju pa veje božajoč mir, ki človeka spravi v dobro voljo in vedro razpoloženje.

Nekoliko stran od starih kmečkih hiš in gospodarskih poslopjij stojita dve lični polletni hišici, ki nudita svojim gospodarjem v času velikih počitnic prijetno bivališče. Zgornja Radovna bo v doglednem času postala smotir onim ljudem, ki jim ni za hrup in zabavo, pač pa za počitek in mir, ki si v tem čistem planinskem ozračju hočejo nabrati novih moči za težko duševno in telesno delo.

Težavni položaj delavstva v Kočevju

Anketa o položaju kočevskih rudarjev — Redukcije tekstilcev

Kočevje, 17. julija. O razmerah na kočevskem rudniku smo že poročali. Težavni gnotni položaj rudarjev se ni kljub vsem naporom delavskih zaupnikov nič izboljšal. Ljubljanska železniška direkcija dobiva premog iz južnih krajev, ki je skoraj za polovico dražji od kočevskega. Vsakomur mora biti jasno, da ima tu nekdo prste vmes.

Prihodnji četrtek dopoldne bo v Kočevju velika anketa o rudarskem vprašanju. Sklicana je na pobudo rudarskih zaupnikov in bo imela širok okvir. Nanjo so povabljene številne instance od ministra do različnih krajevnih činiteljev, zastopniki delavskih organizacij in časnikiarji.

Potrebno bi bilo, da bi se na posebnih anketi razpravljalo tudi o kočevskem pravitelstnem delavstvu, po katerem pravkar padajo novi udarci. Pred dnevi je tekstilna »Slavoteka« odpustila 20 delavcev, katerim jih bo postopoma sledilo še več. Ta tovarna, ki ima kapaciteto za najmanj 700 delavcev, že več let živitari, sedaj je pričela odpustati še tiste delav-

EFEKTI
Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 465 — 469, 4% agrarne 61.50 — 63, 4% severne agrarne 60.50 bl., 6% begluške 86.50 — 87.50, 6% dalm. agrarne 84 — 85, 7% stabiliz. 100.50 den., 7% invest. 99.50 — 100.50, 7% Blair 94.50 den., 8% Blair 101.50 den.; delnice: Narodna banka 7300 den., PAB 210 den., Trboveljska 173.50 — 179.50, Gutman 49 bl., Sečerača Osijek 80 den., Osiječka ljevaonica 150 — 164, Jadranska 320 — 350.

Beograd. Vojna škoda 466 — 467 (466.50), 4% agrarne 62.25 — 62.75, 4% severne agrarne 59.50 — 60.50, 6% begluške 87 — 87.50 (87.25), 6% dalm. agrarne 84.25 — 84.75 (84.50), 7% invest. 100.25 — 100.75, 7% Seligman 100.50 den., 7% Blair 93.75 — 94.25, 8% Blair 100 den., Narodna banka 7400 — 7500, PAB 213 — 214.

Blagovna tržišča ZITO

+ Chicago. Začetni tečaji: pšenica: za sept. 66.375, za dec. 67.625, koruza: za sept. 44.625.

+ Winnipeg. Začetni tečaji: pšenica: za okt. 54.25, za dec. 55.75.

+ Novosaška blagovna borza (17. t. m.). Tendence mirna. Pšenica: stara (78.79 kg): baška sremaska slavonska 150 — 152; južnoban. 150 — 152.50. Rž: baška 130 — 132.50. Jčemen: baški, in sremski, 64/65 kg 140 — 142.50. Oves: baški, srem. 140 — 142.50. Kuruza: baška in pariteta Indija 117 — 118. Moka: baška in banatska »0g« in »0gg« 235 — 245; »2« 215 — 225; »5« 195 — 205; »6« 175 — 185; »7« 150 — 160; »8« 117.50 — 122.50. Fižol: baški in sremski beli 290 — 295. Otrbi: baški 108 — 110; sremski 103 — 105 banatski 108 — 110.

+ Budimpeštanska terminska borza (17. julija). Tendence nestalna. Kuruza: za avg. 16.87 — 16.89, za sept. 17.08 — 17.09.

Na spodnjem koncu tega mirnega naselja v zelenem logu izvira ponosna hič planin — bistra Radovna. Izredno majhen in neznan je njen izvir, ki se komaj opazi, kje vre iz zemlje. Človek bi skoraj ne verjel, da iz tega pohlevnega studenca nastane v dolžini nekaj kilometrov bistra reka, ki dere in se peni po divji strugi Vintgarja.

Skozi dolino Radovne se ob reki že nekaj let sem vije bela cesta. Pota in steze, ki so popej vile po gozdovih, livadah in travnikih, so se že skoraj popolnoma zarasli, tako da se nehoti spomniti lepe narodne pesmi: »Kje so tiste stezice, k'o včasih bile«.

V Srednji Radovni so pripravljeni celi kupi peska, apna in drugega stavbnega gradiva. Gori na južnem pobočju gore Mežaklje gradijo ob vznožju smrekovih gozdov na zelenih pašnikih poletno bivališče za našo kraljevsko družino. V gradnji je okoli 18 poslopjij, ki bodo verjetno še letos vsa pod streho.

S tega planinskega travnika, na katerem je mnogo leskovega grmovja in nizkega listnatega drevja, je lep razgled navzdol na smaragdno zeleno Radovno in onstran nje na prostrane poključke gozdove in na veličastno triglavsko veleorje.

Vzdolž vse doline Radovne vro iz zemlje nešteti studenci ob cesti in ob poteh in hite v bistro Radovno. Iz malega potoka nastaja deroča reka, ki goni električno centralo v Sp. Radovni, vrsto žag in mlinov v Krnici, Spočlu in Grabnu in električni centrali v Vintgarju in Zasipu.

Na poti iz Mojstrane skozi Radovno v Gorje je toliko naravnih krasot in zanimivosti, da to romantično dolino lahko uvrstimo med najlepše v naši državi. M. S.

Koroški drobiž

oškodnino. Pred jezom bo količina vode narasla do 35 milijonov kubičnih metrov. Trdijo, da bo električni tok zelo poceni. V minulem tednu so neznan vlomilci udri v prostore velikovške mestne blagajne, vlomili v železno blagajno in odnesli 25.000 mark. Nato so izginili brez sledu. Orožništvo jih doslej še ni ugotovilo.

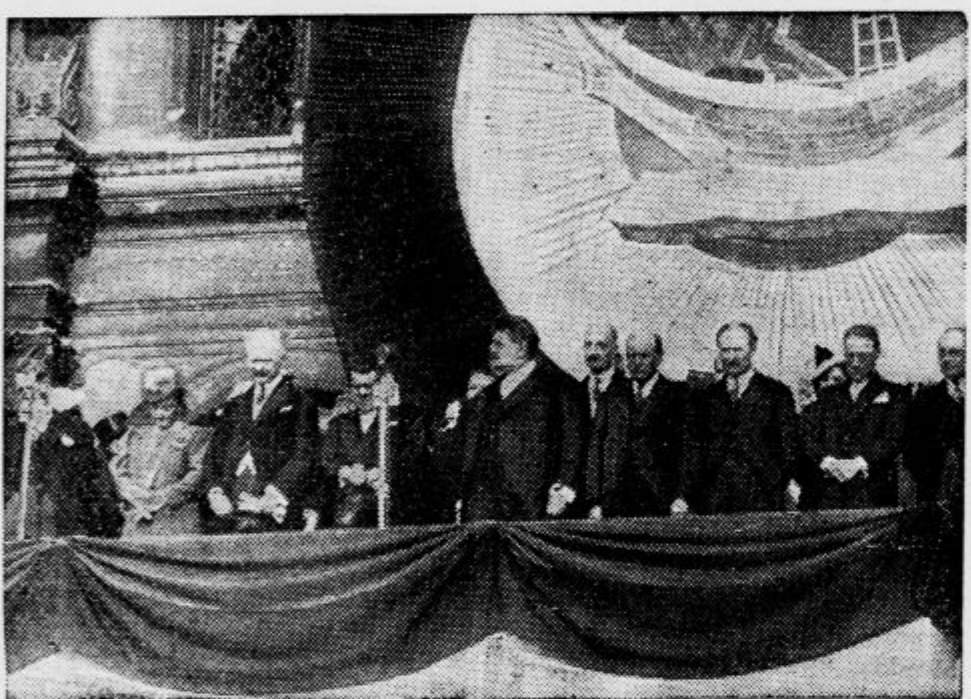
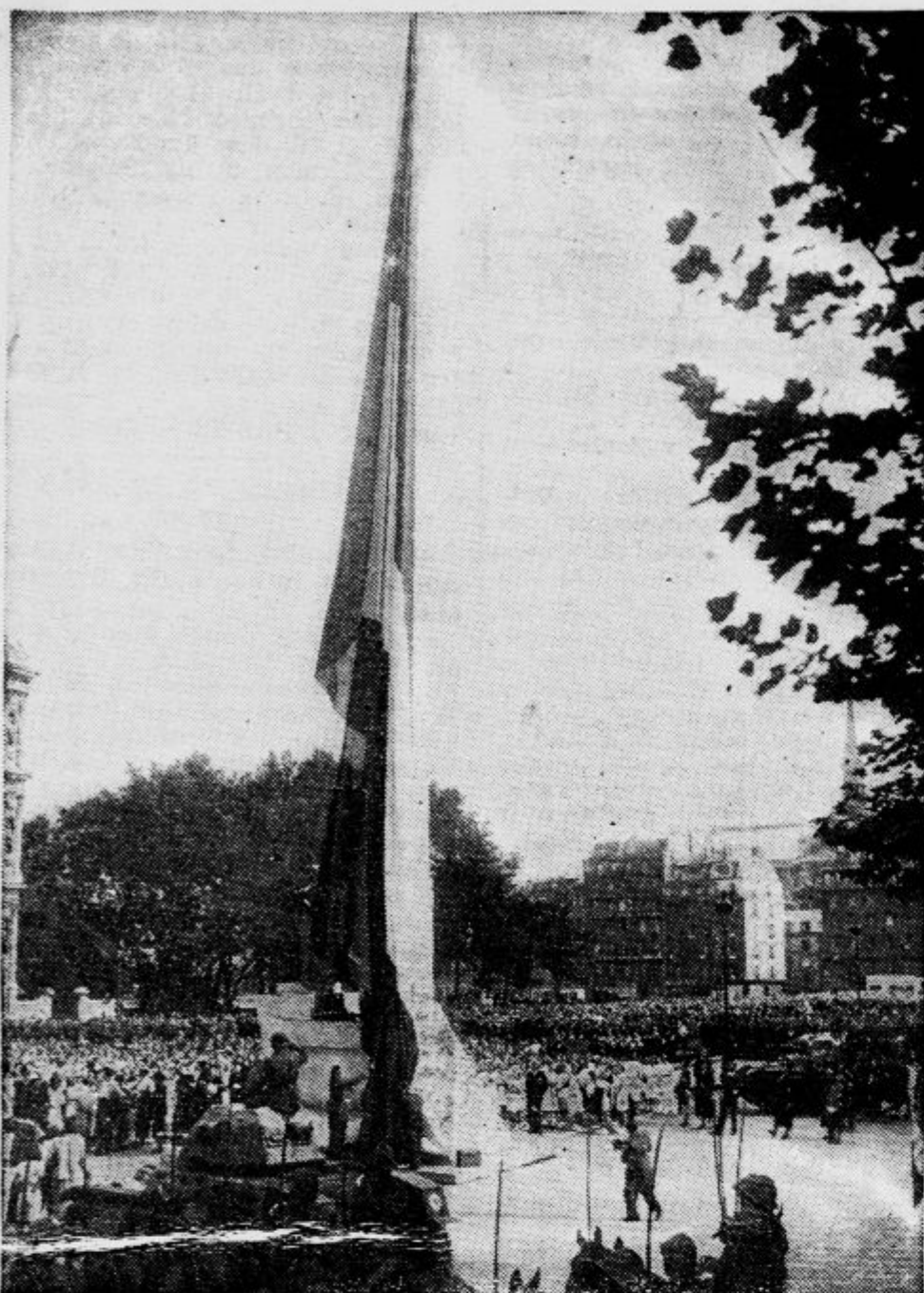
V Spodnjih Jezercih je umrl Matevž Romah, ki si je v svetovni vojni nakoopal bolezen in ji po 20 letih kljub trdni naravi podlegel. Pokojnik je bil več let slovenski občinski odbornik v Logi vesi in vedno odločen in zavezan Slovenec.

Celovški sporniti tečen bo letos od 22. do 29. julija. Na sporedu so nogometne tekme (Ljubljana-Celovec, Beograd-Dunaj), jadrane regate, rokoborbe, plavalne tekme, vmes koncerti in druge kulturne prireditve.

V Smoborju bo z novim šolskim letom odprta kmetijska šola. Pouk na njej bo nemški.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

K proslavi 14. julija v Parizu

Zgoraj: Mogočna, 300 kv. m. obsegajoča trikolora, ki je vihrala na slavnostni dan na pariški mestni hiši — Spodaj: tribuna s najvišjimi državnimi funkcionarji in častnimi gosti. Od leve proti desni gospa in gospod Lebrun, Emile Faure, Herriot, Langeron, Daladier, Chautemps, Campinchi, Jean Zay

Umetniki na pesku

Z risanjem po pesku se dajo na Angleškem služiti funti

Na Angleškem imajo v poletnem času v kopalščih in na peščinah tako zvaní umetniki peska veliko ulogo. To so isti ljudje, ki skušajo v zimskih mesecih v najbolj živahnih londonskih predelih zbuhati pozornost ljudi in jih pripraviti za kakšen dar s tem, da rišejo z barvnimi kredami Shakespeara ali kralja Henrika VIII. na cestni tlak. Zdi se, da ta zabava, ki jo prireja kopalščim gostom v pesek, precej nese. Mnogo je namreč takšnih risarjev po pesku in za najboljše prostore se med seboj pogostoma prepirajo.

Ze 43 let je izvrševal to »obrt« v Hastingsu n. pr. neki James Cook, danes 71 leten stari. Nenadno so ga ž njegovega mesta napodili, magistrat je namreč ugotovil, da je vršil svoj poklic brez dovoljenja, ki ga je treba v novejšem času imeti tudi za takšne stvari. Vrh tega mu je naložil globo petih šilingov. Cook je izjavil, da je pripravljen dati 31 funtov šterlingov za dovoljenje, toda med tem so ga bili izdali že nekemu drugemu risarju, ki je bil ponudil 40 funtov šterlingov. Cook pravi, da je bil prvi, ki je Anglijo osrečil

Gospa prezidentova izročila odlikovanje zamorski pevki

Znana ameriška zamorska pevka Marion Anderson, ki ji je ga. Rooseveltova posebno naklonjena in ki je pred kratkim prepevala svoje pesmi tudi angleški kraljevi dvojici v Beli hiši, prejema tu iz rok soproge ameriškega državnega predsednika odlikovanje, ki ga podeljujejo v Ameriki vsako leto barvnopolnim osebnostim

z risbami v pesek in da danes ne more več potovati naokrog ter si iskati drugega mesta. Zavoljo devetih funtov več, ki jih je nekdo drug ponudil, bo moral sedaj umreti od gladi. Angleška javnost čaka z zanimanjem, kako se bo stvar s starim Cookom končala.

Severne države se čutijo v zadnjih letih tudi precej ogrožene po vojnem strahu in čeprav hočejo svojo nevtralnost ohraniti v vseh okoliščinah, se vendar za vsak primer vneto oborožujejo in utrjujejo. Med septembrsko krizo sta Švedska in Finska, ki sta posebno ogroženi, n. pr.

izvedli delno mobilizacijo. Skandinavske države se tudi pogajajo za zopetno utrditev Alandskih otokov, ki jim pravijo tudi »Severna Malta«.

Švedska in Finska imata seveda tudi druge utrjene kraje, ki niso tako znani. Tako so utrjeni nekateri otoki, ki so oddaljeni kakšnih 40 km od finske prestolnice Helsinkov. Ena izmed najstarejših in morda še danes

zelo važna trdnjava pa so Suomenlinni pri Helsinkih. Tu gre za sedem otokov, ki so oddaljeni 5 do 10 km od prestolniškega pristanišča. Z majhnim parnikom se peljejo proti jugozapadu in dospel do prvega izmed teh otokov, do Mustasarija. Tu je vhod k velikanski trdnjavi delom, ki izvirajo še iz 18. stoletja.

Ze na ladji, s katero opravimo kratko potovanje, srečamo skoraj same vojaške osebe. Kako važni se vidijo finskemu glavnemu stanu Suomenlinni še danes, je razvidno iz tega, da mora imeti vsaka civilna oseba, ki hoče stopiti na te otoke, posebno

dovoljenje vojaških oblasti. Ko izstopiš na otoku Mustasariju, opaziš prva samo podolgovato, belo poslopje z glavnim vhodom v sredini. Trdnjaviški zidovi ni videti. Ob pristanku pokaže vojak izkaznico oziroma dovolilnico, nato smeš zapustiti pristajalni mostiček in stopiš skozi velika starinska vrata. Dospel najprvo na neki — vrt. Sredi s travo obraščene griča zagledaš veliko, belo cerkev v rusko-švedskem slogu. To je prvo srečanje s preteklostjo Suomenlinnov. Okoli cerkve so napete na železnih podstavkih

tri debele verige, ki so rabile pred stoletji za to, da so pod morskovo površino zapirali dohod k otokom. Takšne verige so za ustavitve sovražnih

Vročina in druge nadloge vseh povsod

Zadnjih smo poročali o strašni vročini, ki vlada ta čas na španskem. Pravo vročinsko katastrofo pa imajo tudi na Portugalskem. Tam so izmerili temperature 45 stopinj v senci in nad 60 stopinj na soncu. Mnogo oseb je postalo žrtev sončarice, za voljo suše pa so nastali uničujoči požari po gozdovih in pašnikih.

V raznih predelih Italije, posebno v vzhodnih provincih, imajo težka neurja. V Padovi je naltv preplavil zunanje okraje in vihar je na trgih odnašal stojnice kakor da so iz papirja. Na Sarpjevem trgu je zračni vrtnec zagrabil leseno stavbo in jo odnesel v višino, pod razbitinami so našli pozneje 15 delavcev, izmed katerih je bil eden mrtev, sedem drugih pa je bilo hudo poškodovanih. V nekaterih krajih Furlanije so občutili tudi potresne sunke, ki pa niso napravili velike škode.

V južni Estoniji je tresel oblak blisk v drog za zastavo pred neko kmetijo. Drog je zdrobilo, blisk je nadaljeval svojo pot v svinjak, ki ga je zažgal, obiskal je tudi pasjo hišico in izginil potem v zemljo. Psa so našli živega, toda nenavadna strela mu je bila odrgala obe ušesi. Neposredno za tem je druga strela uničila zadnje ostanke zastavnega droga.

Malo reklame

Nekta japonska trgovina v Tokiju dela s sledečim oglasom reklamo zase: »Pričaku. jemo vas z ljubeznijo, s katero čakamo po deževni dobi sončnega žarka. Naše osebe je tako vlijudno kakor oče, ki išče za svojo hčer brez dote moža.«

Na nekem letališču onkraj velike luže pa lahko čitaš sledeče vrste: »To je Mana. gua, glavno mesto Nikaragve. Steje 61.679 prebivalcev in valutna enota se imenuje coroba. Izvažamo kavo, banane, gumo, volno, sladkor in zlato. Lov in ribolov sta čudovita. Če tokrat se ne morete ostati tu, počastite nas, prosimo, ob poletu nazaj.«

Petorčki v Mehiki

Mehiški listi poročajo, da je ga. Polita Carbonellova v Alvaru Obregonu v državi Tabasco rodila petorčke, tri dečke in dve deklici. Otroci bodo ostali menda vsi živi. Carbonellova je žena nekega novinarja.

Smrt generala Brucea

V Londonu je umrl v starosti 73 let general C. G. Bruce, ki je bil dvakrat, l. 1922. in 1924. na čelu angleške odprave na Mount Everest. O teh odpravah, ki so dosegle višino 8064 m, je napisal tudi lepo knjigo.

Dino Grandi

dosežanji italijanski veleposlanik v Londonu, je postal z Mussolinijevim odlokom italijanski justični minister

Finski Gibraltar

Suomenlinni pri Helsinkih

vojnih ladij tedaj popolnoma zadostovale. Danes nimajo seveda pomena več.

Greš naprej in prideš do stare, napol razpadle hiše. Okrog nje je polno vajakov in ordonancev, ki hitijo po svojih poteh. Na otokih je danes garnizija 1800 mož.

Na prostem stoji spomenik grofa Ehrenswärda, zgraditelja trdnjaviških naprav. Zgradil jih je l. 1748. Tedaj je nastal neosvojljivi »severni Gibraltar«.

Ko je Rusija osvojila Finsko, je tudi ta trdnjava prišla v njene roke. Med finsko osvobodilno vojno 1918. so se Rusi tu utrдили in čakali v zavesti, da jim nihče ne more do živga, napada finske vojske pod vodstvom generala Mannerheima. Toda neki finški patriot, ki je danes vodja vojnih ladjedelnic v pristaniškem mestu Turkuju, je mogel tedaj zapore boljševiskih topov napraviti nerabne, deloma jih je celo odstranil. Finci so trdnjavo osvojili, ne da bi mogli Rusi oddati

niti enega topovskega strela. Za dolgim, debelim zidom stoje še danes topovi, ki jih Rusi takrat niso mogli uporabiti. Videti so zelo moderni, šele če jih pogledaš pobliže, opaziš, da so zarjaveli in izrabljeni. Zastarelo je videti tudi vse ostalo, kar predstavlja staro trdnjavo na teh otokih, debeli zidovi, temni hodniki, mogočni bastioni. Toda ob ozkem morskem ro kavu zagledaš nenadno tudi dve veliki,

moderne podmornici in eno manjšo. Zgradili so jih v Turkuju. Potem se spomniš, da je na otokih velika garnizija 1800 mož in da brez posebnega dovoljenja noben civilist ne more stopiti na otoke, niti nedeljski izletniki iz Helsinkov, ki radi obiskujejo veliko gostilno na enem izmed otokov Zaveseti se ti, da ta stara trdnjava morda le ni več tako stara, kakor se kaže, da je v njej mnogo modernih naprav in pred vsem mnogo vojaštva.

Moderne utrdbe, ki ščitijo južno obalo Finske in njeno prestolnico pred vsakim napadom, so 37 km oddaljene od Suomenlinne. Toda tu je po vsem videzu nekakšna šolska trdnjava, katere pomen še danes ni majhen.

Ameriški »lovi«

Tu vidimo konec drame, ki se je odigrala v wisconsinških gozdovih. Slaboumen morilec, ki je dal časa teroriziral prebivalstvo in ubil tudi več šerifov, je padel po divjem pogonu zasledovalcem v roke in so ga kratkoma usmrtili. »Lovska družba« izraža tu svoje veselje nad uspehim lovom z vzklikanjem

Zavod za izvažanje parazitov

Mačke prav tako škodljive kakor kače — Majhni darovi, ki uničujejo cele dežele — V sedmih minutah prerasejo kaktusi sedem hektarjev zemlje

»Svetovna karta človeških nadlog« je naslov veliki karti, ki visi nad pisalno mizo dr. Thompsona v Londonu. To je prav posebna karta, ki beleži vse živalske in rastlinske šibe božje, zavoljo katerih trpijo ljudje petih celin. Tu so označena ognjišča kobilčne nadloge, gnezdišča muhe cece, ozemlja, ki se po njih bobotijo nezaželjene kakteje, ozemlja, ki jih trpinčijo ličinke škodljivih metuljev, dežele, po katerih razsaja sredozemska muha, in dežele, kjer razsaja bolezen papig. Za vse te dežele so ustanovili v Londonu enega najbolj nena. vadnih znanstvenih zavodov in milijoni ter milijoni zajedalcev, ki jih tu gojijo, odhajajo od tu vsako leto v vse dele sveta. To se seveda ne dogaja zavoljo tega, da bi svet še bolj okužili z zajedalci, temveč za to, da bi se zajedalci sistematično in v mejah možnosti zatirali.

Kolikokrat se dogaja, da ljudje iztrebijo kakšno žival, ki je sicer škodljiva, a jo je bila narava določila, da se bo znašala nad kakšno še večjo škodljivko. Marsikateri primer za to dobimo v akth »zavoda za pobijanje človeških nadlog«, kakor se imenuje naš zavod. Na Antiljih je mrgolelo kač. Iz Afrike so uvozili neko vrsto mačk, ki so kače sicer kmalu spravile na oni svet, nato pa so se same tako razmnožile, da so postale nova nadloga. Ker kač ni več, se spozabljajo po sili nad kurami in pticami pevkami.

Marsikdaj je kakšno majhno naključje, ki prinese kakšno deželno katastrofo. L. 1830. se je izkrcal neki za davico bolni mornar na Marševskih otokih. Ker te bolezni tam niso poznali in pred vsem niso vedeli, kako naj se je obranijo, je prebivalstvo, ki je znašalo tedaj 80.000 duš, v sto letih nazadovalo na 1800 duš. Žena ka. ledonijskega guvernerja je dobila nekoč z Jave dvojico jelenov v dar. Kretala sta se prosto. Danes se potepajo po deželi črede deset tisočev jelenov in nihče ne ve, kako bi se jih iznebili. Papige, ki so jih prinesli v Marseille, so v Evropo uvedle nevarno bolezen psitakozo. Ker so žene priselencev v Avstralijo prinesle kaktuse kot okrasne rastline, preti danes vsej celini nevarnost, da ga uničijo kaktusi. Te bodičaste rastline se razmnožujejo in se širijo preko dežele na tako nezasišlan način, da je celo splošni pohod nanje brez uspeha. Na neki konferenci v Londonu, ki se je bavila z vprašanjem, kako bi rešili Avstralijo kaktusov, je izjavil neki delegat: »V sedmih minutah, ki smo se v njih razgovarjali, je ta bohotni plevel spet zajel sedem hektarjev zemlje! Na slučan način ogražajo Avstralijo kuncil«.

Najbolj čudna je nemara zgodba, ki jo je doživel dr. Thompson s čašo čaja, ki je veljala Ameriko 100 milijonov dolarjev. 6. aprila 1929. so to čašo čaja popili v Orlandu v Floridi in neki gospod Smoot je ob tej priliki od svoje gostiteljice, gospe Brownove, dobil za svojo ženo v dar nekoliko rastlin redkega sadja, ki jih je gostiteljica prejela iz Sicilije. V teh rastlinah so se skrivale ličinke nevarne sredozemske muhe, ki se je potem z brzino velikega požara razširila preko Amerike. Tu ni bilo sovražnih parazitov, ki bi jo zadrževali kakor v njeni domovini. Uporabili so letala za pokončavanje te škodljivke, ki je do konca l. 1929. okužila že tri milijone hektarjev zemlje v Zedinjenih državah. Vlada je potrosila milijone dolarjev, da bi uničila nezaželjeno žuželko, nasade so škropili s svinčevim arzenom, uspeh pa je bil le ta, da so obolevali ljudje in živali, ne da bi kuga sredozemskih muh kaj nazadovala.

Toda dr. Thompson je rešil potem Ameriko te strašne šibe. Vzredil je parazite, ki napadajo v domovini sredozemsko muho, in jih je poslal v Ameriko. V kratkem času je bila sila mušje nadloge zlomljena.

Lastavke za svoje mladiče

V okolici Dusseldorfa so prijatelji živali te dni opazovali lahko prav mično živalsko idilo. Pogorel je bil neki skedenj in ogenj je uničil nekoliko lastavičjih gnezd. Več mladih živali je bilo padlo na tla, toda prijatelji živali so jih pobrali in poskrbeli zanje. Takoj so se spravili na to, da pritrđijo deske, na katerih so bila prej gnezda.

Veliko pa je bilo presenečenje ljudi, ko so čez nekaj časa prišli tja in opazili kakšnih sto lastavic, ki mladičev niso same pitale, temveč z vneto gradile tudi nova gnezda. V najkrajšem času so bila gnezda pr'pravljena in stari mladičev so spet sami začeli skrbeti zanje.

Na slučan način je Falklande rešil nič manj nevarne modre muhe. Dr. Thompson ima v svoji kartoteki zapisane parazite tisočev živalskih škodljivcev in njegov zavod redi te parazite sistematično ter jih pošilja v ogrožene kraje. Na ta način varuje dežele milijardne škode. Pred nekoliko leti so prejeli z otokov Fidžijev brzozavko, da ograža ličinka majhnega, krasnega metulja vso letino kokosovih orehov. Dr. Thompson je na Malajskem otočju odkril muho, ki je smrtna sovražnica tega metulja, vzredil jo je in jo poslal na Fidžije. V najkrajšem času je muha rešila štiri petine kokosovih nasadov.

Ladja, ki se je zasedrila l. 1932. ob izl. v reke Svetega Lovrenca, je v Kanado prinesla muho žagarico, ki divja odtlej po tamkajšnjih velikanskih gozdovih. Zaman so v kartoteki iskali zajedalca, ki bi to muho uničeval. Odtlej potujeta dva raziskovalca, člana Thompsonovega zavoda, po Srednji Evropi, domovini muhe žagarice, in iščeta njenega naravnega sovražnika. Uspeha doslej nista imela. V mnogih primerih gojijo koristne zajedalce že v industrialnem obsegu kakor serume in hranijo jih v steklenih posodah v omarah zavoda, da bi jih imeli na razpolago za primer potrebe. Do sredine tega leta so iz zavoda razposlali po svetu že 22 milijonov zajedalcev. Ni čudno, da podpirajo koristni zavod tudi druge dežele, ne samo Anglija, n. pr. Avstralija, Indija, Kanada, Nova Zelandija in Rodezija.

Chodacki

poljski generalni komisar v Gdansk, čigar ime se v zadnjem sporu zavoljo tega mesta pogostoma imenuje

A NEKDOTE

Pruski kralj Friderik, ki ga imenujejo Velikega, je obiskal nekoč vaško šolo, v kateri je učil star vojni veteran, kakor je bila tedaj pogostoma navada. Ko je stopil kralj v razred, se šolski vladar ni dal prav nič motiti, pokimal je kralju, obse del s pokrito glavo in učil mirno dalje. Šele čez nekaj časa je poslal otroke domov. Potem pa se je odkril, se globoko priklonil in dejal začudenemu kralju: »Oprostite, veličanstvo, da sem bil tako nevjuden. Ni šlo drugače. Če bi moji dečki vedeli, da je nekdo višji od mene, bi sploh ne mogli več shajati z njimi!«

VSAK DAN ENA

»Saj ste mi, gospod zagovornik, sami dejali, naj »stečem za razpravo svoj najučinkovitejši kostum!«

(Everybody's Weekly)

Kulturni pregled

Delo in načrti Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani

Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani je imela 12. t. m. svojo četrto glavno skupščino in posebno glavno skupščino pred predsedstvom glavnega sekretarja prof. G. Kreka. Na tej glavni skupščini je akademija med drugim obravnavala tudi knjižni program za tekoče poslovno leto. Sklenjeno je bilo, da bo v filozofsko-filološko-historičnem razredu izdala štiri knjige, in sicer Euhologium sinaiticum, faksimilirano edicijo staro-cerkveno-slovenskega molitvenega zbornika, ki se nahaja na gori Sinaj; uvodno študijo in cirilski prepis glagolskega teksta je priredil predsednik Akademije prof. R. Nahtigal; dalje knjigo Viri za zgodovino Slovencev, I. Srednjeveški urbarji, I. del: Urbarji salcuburske nadškofije na Slovenskem, priredil redni član Akademije prof. M. Kos, knjigo Gradivo za kulturno zgodovino Slovencev, I. Korespondenca Kopitar-Cojz, I. del, priredil redni član prof. Fr. Kidrič, in knjigo prof. F. Vebra Vprašanje stvarnosti. Pravni razred bo letos začel z izdajo pravnih spomenikov slovenskega naroda in objavil prvo knjigo te serije: Gorske bukve iz peresa rednega člana prof. M. Dolenc, razen tega pa izdal prvi zvezek pravnopoznavstvenih razprav, pri katerem sodelujejo redni člani in drugi znanstveniki, katerih prispevki bodo sprejeti. Podobno se bo letos tudi matematično-prirodoslovni razred moral zadovoljiti z izdajo prvega zvezka strokovnih razprav. Samo umetniški razred v tekočem poslovnem letu ne bo mogel stopiti v javnost, ker sredstva za to ne zadoščajo več.

Posebna glavna skupščina je razpravljala o sklepnem računu za poslovno dobo do 31. marca t. l., o poročilu nadzornega odbora in o predlogu državnega proračuna za bodoče proračunsko leto 1940-41, kar vse je skupščina odobrila. V proračunskem predlogu za leto 1940-41 in njegovem ekspozeju so navedene tudi publikacije, ki jih namerava Akademija izdati v bodočem poslovnem letu. Tu naj bodo omenjene zlasti naslednja dela: v filozofsko-filološko-historičnem razredu drugi del Euhologija in Korespondenca Kopitar-Cojz ter I. knjiga Razprav tega razreda; v pravnem razredu drugi del Pravnih spomenikov slovenskega naroda in drugi zvezek pravnopoznavstvenih razprav, v matematično-prirodoslovnem pa ena matematična, ena kemijska razprava in Zbornik pet prirodoslovnih razprav z ilustracijami. Razen tega pa predvideva I. razred pripravljala dela za veliki historični in etimološki slovar, nabiranje dialektološkega in etnografskega materiala in pripravljala dela za lingvistični atlas slovenskega jezika. Pravni razred začne pripravljati moderno pravno in sodnomočno terminologijo in nabirati gradivo pravne

folklore ter popisovanje urbarjev v Sloveniji. Matematično-prirodoslovni razred predvideva prirodoslovna raziskavanja na terenu v Sloveniji, umetniški razred pa organizacijo posameznih odsekov in nabiranje folklorne materiala, zlasti narodnih pesmi z napavi.

Iz vsega tega je videti, da je Akademija v čvrstem razmahu in dobro pripravljena, da se takoj v začetku kar najčisteje predstavi znanstvenemu svetu. Obžalovati je le, da glavni sekretar ni imel mnogo poročati o denarnih podporah, ki bi jih namenili slovenski narod svojemu najvišjemu znanstvenemu zavodu. Pozdraviti je dragoceno dopolnitev akademijske biblioteke, ki jo je omogočil redni član Aleš Ušeničnik s svojo daritvijo popolnih letnikov slovenskih revij, subvencijo dravske banovine in mesta Ljubljane in prav tako podporo senata. Toda ostala slovenska mesta, slovenski denarni zavodi in imoviti gospodarstveniki stoje še vedno desinteresirano ob strani. Tu je pač umestno poudarjati, da more država znanstvene akademije le podpirati, da pa je vzdrževanje in procvit akademij povsod in od nekdanj izključno le častna zadeva naroda, ki mora svoji akademiji dajati materialna sredstva za njeno dejavnost in s tem dokazati, da je obstoj njegove akademije postulat njegove visoke kulture. Saj je predvsem tudi narod deležen slovesa, ki ga uživa njegova najvišja znanstvena ustanova zlasti v tujem znanstvenem svetu. Tako sta Srbska kraljevska Akademija v Beogradu in Jugoslovanska Akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu fundirani z bogatimi ustanovami, daritvami in volili srbskih odnosno hrvatskih mecenov. Država jima daje razmeroma majhno pomoč. Naša Akademija v tekočem poslovnem letu ne samo, da je od države dobila samo neznamenit kredit 21.000 din za tisk in honorar publikacij štirih razredov, kar komaj zadošča za izdajo ene knjige, temveč se je noben slovenski denarni zavod, noben imoviti Slovenec ni spomnil z daritvijo ali volilom. Kljub temu bo Akademija s svojimi skromnimi sredstvi že v prvem letu dokazala, da se krepko afirmira. Pojde pa to samo z žrtvovanjem pretežnega dela njene imovine. Če se niti v prihodnjem letu 1940 gmotno stanje ne bo znatno izboljšalo in če zlasti slovenski narod sam svoji Akademiji ne bo prisločil na pomoč s primernimi gmotnimi podporami, bodo Slovenci s tem svoji lepo razvijajoči se ustanovi sami onemogočevali nadaljnje uspešno udejstvovanje. Toliko smo mogli posneti iz ekspozicije, ki nam ga je dal na razpolago glavni sekretar. Smatramo za svojo častniško dolžnost, da širšo javnost o tem obvestimo.

je bil učenec Boulangerja in Laurencea. Bil je grafični sodelavec raznih francoskih ilustriranih tednikov. Kot knjižni ilustrator si je pridobil že v Franciji lepih priznanj. Tudi v domovini, zlasti v dvajsetletju njegove svobode, je živahno deloval v tej smeri. Njegovi so bili nekateri osnutki češko-slovaških znamk.

125letnica rojstva pesnika Lermontova se bo praznovala v toku oktobra s mnogimi slavnostmi in prireditvami v vsej sovjetski Rusiji.

Kulturne vesti iz Bolgarije. Po krajši krizi, ki je nastala z demisijsko večletnega upravnika sofijskega Narodnega gledališča, kritika in urednika »Zlatorog« Vladimir Vasiljeva, je bil imenovan za novega upravnika Vladimir Tenev. Tenev je star čez 50 let in je študiral v dramatski šoli Nar. gledališča v Zagrebu, nakar je nekaj časa igral v igralski družini, ki sta jo sestavljala pisatelj Anton Strašimir in igralec Stojan Bačvarov. Čez nekaj časa je zopet zapustil Bolgarijo in odpotoval v

Moskvo, kjer je postal l. 1910 učenec St. nislavskega in član Hudožestvenega teatra. Od l. 1914-1922 je vodil mestno gledališče v Rusah, nato sofijsko gledališče, zatem pa varnensko. Tenev je na glasbo kot igralec in režiser in bolgarski kulturni krogi si mnogo obetajo od njegovega vodstva reprezentativnega bolgarskega gledališča. — Krum Dimitrov je prevedel v starogrški jezik pesmi nacionalnega poeta Hrista Boteva. — Pri največji bolgarski založbi Čipev v Sofiji so izšli v redakciji prof. Armandova nekateri spisi G. R. kovaškega in njegova avtobiografija s spomini. Istotam je izšel izbor basni Stojana Mihajlovskega z uvodno študijo I. Bogdanova. — V Sofiji je umrl te dni Georgi Bakalov, ki je prevel iz tujih jezikov nad 100 romanov in priredil več slovarjev. — Francoska akademija je nagradila za knjigo »Etudes bulgares« urednika »La Parole Bulgare« Nikolaja Dončeva, ki je spisal v francoščini več knjig o bolgarski literaturi in prevzel v francoščino razna bolgarska knjižna dela. N. Dončev je znan kritik in publicist.

SPORT

Obilica dogodkov na Jesenicah Velike sportne manifestacije na sedežu najagilnejšega kluba na Gorenjskem

Kakor je na kratko poročalo že ponekdajsko »Jutro«, je agilni jeseniški klub SK Bratstvo v soboto in nedeljo izvedel svoj sportni dan, že desetega po vrstnem redu, ki je i po udeležbi sportnikov i po doseženih uspehih uspel nad vse sijajno.

V soboto je bila ena najlepših nogometnih tekem, kar jih je kdaj bilo na Jesenicah, in sicer med domačim Bratstvom in železničarjem iz Maribora. Domačini so zmagali s 6:2 (4:2). Gole za domače so zabili: Kureš 4, Zavri in Ivančević pa po 1.

Ob 21. je bil ta dan še boksarski dvoboj med Maratonci iz Maribora in domačini. Gostje so imeli tri bolj rutinirane bokarje, toda kljub temu je po točkah zmagovalo Bratstvo. Saj (M) je zmagal nad Ažmanom (B), Mitrovič (B) nad Štrukljem (M) in Majnik (B) nad Kempelcem (M). Najbolj zanimiva je bila borba med Mitrovičem in bivšim prvakom dravske banovine Štrukljem.

V nedeljo dopoldne je bil močno obiskan lahkoatletski miting, ki je pokazal, da Bratstvo — razen nogometa in smučanja — ne zanemarija tudi te važne sportne panoge.

Dopolodne je v nogometni tekmi rezerva SK Kranja zmagala nad rezervo Bratstva s 4:2 (2:1).

Po tej tekmi so se pred glavno tribuno zbrala vsa nogometna moštva, ki so sodelovala na brzem turnirju, ki jih je nagovoril predsednik Bratstva g. Lojze Božič, nato pa položil lep venec na spomenik umrlih klubovih članov.

V brzem turnirju sta najprej nastopili enajstletniki Kranja in Železničarja. Tekma se je končala neodločeno 1:1 in je moral kljub podaljškemu zmagovalcu odločiti žreb, ki je odločil v korist Kranja. V naslednji tekmi je Bratstvo igralo s Kovinarjem in zmagalo z 2:1 (0:0). Železničar je istega nasprotnika odpravil celo s 4:0 (0:0).

Kot zaključna prireditev je bila slednjč tekma med Bratstvom in Kranjem, ki se je končala brez gola neodločeno 0:0. V prvem polčasu je bila igra izenačena, pozneje pa je Bratstvo dobilo vidno premoč. Tik pred koncem je tudi zabilo gol, ki ga pa sodnik ni priznal. Tako je slednjč moral tudi tukaj odločiti žreb, ki je izpadel v korist Kranja, tako da je to moštvo dobilo krasen pokal.

Po končanem sportnem sporedu se je na stadionu Bratstva razvila prijetna zabava z godbo in plesom, ki jo je v mraku zmotila huda ploha, a je kljub temu v prijetnem razpoloženju trajala pozno v noč.

Dvakrat proti Nemčiji — v Celovcu

To nedeljo bodo igrali nogometaši Beograda proti Dunaju, prihodnjo soboto pa bodo nastopili atleti proti nemški in rumunski reprezentanci

V prihodnjih dneh, in sicer v nedeljo 23. ter v soboto in nedeljo 29. in 30. julija, bodo naši sportniki dvakrat nastopili proti Nemčiji, in sicer obakrat v Celovcu.

Prihodnjo nedeljo bo tamkaj medmestna nogometna tekma med Beogradom in Dunajem. Ta tekma je bila prvotno zamišljena tako, da bi Dunajčani igrali na proslavi zagrebškega podsvaza, pa je posegel vmes JNS zaradi znanih sporov v našem nogometu ter se je moral ZNP tej prireditvi odreči. Pogajanja so se naposled zasukala tako, da se je za to mednarodno srečanje našla druga jugoslovanska reprezentanca, in sicer izbrano moštvo Beograda. Dunajsko moštvo bo, kakor se da sklepati po prvih vesteh, precej močno in čaka beograjsko enajstoročico na celovških tleh precej važna naloga. Po nedavni katastrofi BSKa, ki bo gotovo dal tudi največ igralcev za to izbrano postavbo, je ta nastop še večjega pomena. Zato še bolj upamo, da bo kljub močnemu nasprotniku rezultat takšen, da se nam ga ne bo treba sramovati, kakor se moramo še danes — sobotnega iz Budimpešte.

Teden dni pozneje bo — prav tako v Celovcu — mednarodno srečanje med izbranimi atleti Jugoslavije, Rumunije in Nemčije. To bo naše prvo srečanje z nemškimi atleti, ki bodo — kakor se vidi po kraju tekmovalja in še po nekaterih znakih — večinoma iz bivše Avstrije. Tekmovalje se bo ocenjevalo kot dvoboj med Nemčijo in Jugoslavijo ter Nemčijo in Rumunijo in morda tudi še kot dvoboj med Jugoslavijo in Rumunijo.

Kolikor se vidi že v naprej, naša atletska reprezentanca ne bo mogla biti kompletna, razen tega pa bo nemška brzokone precej močna, tako da bo tudi ta naš mednarodni nastop precej težak. Atleti se bodo pred odhodom sestali v Ljubljani in v petek 28. t. m. okoli polnočnega s avtobusom krenili v Celovec.

Izmed dozdaj določenih atletov čitamo imena naslednjih reprezentantov, naših ožjih rojakov: za 800 m Gorška in Nabernika (oba Pr.), za 1500 m Koširja (Pl.), za stafeto 4x400 m še Klinarja (Pl.), za klavirno inž. Stepišnika (Pl.), za skok v višino Martinja in za skok ob palici Smerdela (Mt.).

da bi tekli še naprej. Težko si je sploh misliti, kako so se tekači sploh počutili, ko so se v izmučeni tavi po neznanih poteh. Tako n. pr. je Tavčar pripovedoval, da je bil prebrisan, da teče proti Ljubljani. Ko pa je izpraševal mimoidoče, če bo kmalu prišel na stadion, kajti zdelo se mu je, da mora biti teka kmalu konec, so mu povedali, da bo v dobri četrt uri v Kranju. Tudi ostalim se ni godilo dosti bolj, menda so vsi, čeprav proti svoji volji, videli Kranj. Na vsak način pa se je najhuje pripetilo Odanoviću iz Sombora in Litijčanu Jančarju. Izmučena po približno 30 km teka sta zagledala Kranj in najbrže mislila, da sta že pred Ljubljano. Morala pa sta biti zelo presenečena, ko nista našla stadiona — in Kranjčani najbrže tudi, ko so zagledali maratonske tekače. Ostalo jima ni nič drugega, kakor da sta počakala na prvi vlak in se z njim potegnili v Ljubljano. Dosti bolj ni bilo niti Zagrebčanu Vidoviću, ki je tudi precej zašel in prispel na cilj šele ob pol 11. zvečer, torej skoraj po šestih urah.

Kljub temu, da je bila proga mnogo predolga, so naši maratonce pokazali čudovito vzdržljivost in bi jih prišlo na cilj v normalnih razmerah najbrže 9 od 10. Presenetljivo dobro sta se držala Gales in Krajcar, ki sta tudi zmagala. Ne dosti slabše pa tudi Kvas, ki je posebno v zadnjih kilometrih pokazal veliko vzdržnost. Še 7 km pred ciljem je bil 18 minut za vodčima, konec proge pa je pretekel tako hitro, da je bil za Galesom 8 minut, za Krajcarjem pa samo 3 minute. Kvas, ki je bil na cilju še precej svež, je izjavil, da bi se v normalnih okoliščinah tek najbrže končal drugače. Ko je namreč opazil, da tečejo napačno, je precej popustil, a ko je pozneje izvedel, da tečeta Zagrebčana do konca, je tudi on potegnil in tek do konca. Knez, Benedičič in Tavčar so tudi tekli do Medvoda, pa so izstopili, ker so bili mnenja, da bo ves tek razveljavljen.

Tako se je ta tek — posebno za prireditelje — končal zelo neslavno in se ga bo marsikdo gotovo še dolgo spominjal. Pomilovanja vredni pa so tekači, ki so se mesece in mesece pripravljali za to naporno progo, pa je bil ves njihov trud zaman. Upajmo in želimo samo, da se v Ljubljani kaj podobnega ne bo več ponovilo.

Tenis: Concordia—Maribor 4:2

Na teniških igriščih IŠSK Maribora je bil v nedeljo dvoboj med zagrebško Concordijo in Mariborom, ki se je končal z zmago gostov v razmerju 4:2. Tehniški rezultati so bili:

Albanceže (M): Šarič (C) 4:6, 6:3, 5:7, Mali (M): Krznar (C) 6:1, 4:6, 1:6, Tončič (M): Štok (C) 4:6, 6:2, 5:7, Škapin (M): Balog (C) 6:2, 6:2, Albanceže — Škapin: Šarič — Balog 6:3, 6:3, Mali — Tončič: Krznar 1:6, 1:6.

Kvalifikacijskih teniških tekem za doletve postavbe proti Nemčiji, ki bi morale biti v nedeljo med belimi mušketirji v Zagrebu, ni bilo, ker igralci niso hoteli nastopiti. Turnir je bil preložen na prihodnjo soboto in nedeljo. Po zdaj določenem razporedu bodo v soboto igrali Punčec: Kukuljevič ter duble Punčec-Mitič: Kukuljevič-Pallada, v nedeljo pa bosta odigrana še dva singla, Kukuljevič: Pallada in Punčec: Mitič. Sumljivo je to odlaganje in nič kaj vzpodbudno pred veliko preizkušnjo, ki nas čaka v 14 dnevih...

„Avto in sport“

7. (juljska) številka te naše avtomobilsko-sportne revije je izšla v še bolj razkošni opremljeni kakor prejšnje, vsekakor v zvezi z bližnjim praznikom avtomobilistov sv. Kristofa, ki ga bo letos ljubljanska sekcija Autokluba proslavila na Pokljuki.

Iz zanimive vsebine te številke navajamo članke: dr. Karel Born: Onstran Atlantskega oceana. — D. Perkon: Kaj mora vedeti vsak avtomobilist o svečicah? — Joso Gorec: Ob 25letnici slovenskega avtoindustrija. — Inž. A. Struna: Jugoslovanska kolona v Nemčiji itd. — Vmes so še nekateri krajši članki o aktualnih vprašanjih in dogodkih, ki zanimajo vsakega motoriziranega porabnika ceste in pa pestre stalne rubrike z dnevnimi problemi, ki vsak dan srečujejo našega avtomobilista.

Revija je lepo ilustrirana in tiskana v štirih barvah ter kaže zmerom bolj, da je v mariljih in večjih rokah. Posamezne številke so po din 5, naroča pa se v upravi, Aleksandrova cesta 4.

Nov svetovni rekord Nemca Rudolfa Harbiga. Na meddržavnem mitingu med Italijo in Nemčijo v Milanu je nemški tekač Harbig, ki se je že na drž. prvenstvu v Berlinu pokazal v izredni formi, porazil velikega italijanskega konkurenta Lanzija, obenem pa postavil novo svetovno znamko na 800 m progi s fenomenalnim časom 1:46.6. V Berlinu je pred tednom dni tekel 1:49.4, kar je bil nov nemški rekord. Lanzi je to pot dosegel čas 1:49 — tudi nov italijanski rekord.

SK Ljubljana. Danes ob 17.30 strogo obvezen trening vseh moštev. Vsi in točno!

Sokol

Sokolsko društvo Polje pri Ljubljani bo imelo v nedeljo 23. t. m. ob sodelovanju vseh telovadnih oddelkov letni javni nastop, na katerega vabimo vsa bratska okolišna društva in sokolstvu naklonjeno občinstvo, da tega dne ne zamudi velikega praznika sokolske trdnjave pred vrati velikega ljubljanskega prostora. Po nastopu bo prosta zabava s plesom, izredno bogat srečevalni itd., da bodo vsi obiskovalci zadovoljni. Posebej opozarjamo vse ljubljansko občinstvo na ugodne zveze z vladi D. M. v Polju in nazaj, kakor tudi na redno avtobusno zvezo izpred Mestnega doma. Povratek bo tako omogočen še po 24. uri. Kdor niti s te. mi prevoznimi sredstvi ne bo zadovoljen, priporočamo 4 km pešhoje od stare remize skozi pozabljeni romantiko izprehajališč pesnikov minulega četrstoletja!

RADIO

Torek, 18. julija

Ljubljana 12: Narodne pesmi ob blizu in daleč (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Niz narodnih pesmi. Sodelujeta: g. Tone Petrovič (bariton) in radijski orkester. — 14: Napovedi. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Deset minut zabave. — 19.40: Nac. ura: Ciril in Metod (dr. Ferdo Šišić). — 20: Smetana: Prodana nevesta uvertura (plošče). — 20.10: Kakšna naj bo naša narodna obramba (prof. E. Bojc). — 20.30: Iz opernega zaklada. Sodeluje gđc. Sonja Ivančič in radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Citraški trio »Vesna«.

Beograd 17: Plošče. — 18.20: Orkester in petje. — 20: Narodne pesmi. — 21.50: Plošče. — 22.15: Lahka glasba. — Zagreb 20: Prenos iz Beograda. — 22.20: Lahka godba in ples. — Praga 19.20: Pester glasbeni program. — 21.05: Koncert Češke filharmonije. — 22.10: Plošče. — 23: Češka glasba. — Varšava 21: Operni večer. — 22.15: Lahka godba. — Sofija 18: Lahka godba in ples. — 19.15: Bolgarska glasba. — 20: Komorni koncert. — 21: Ruske romane. — 21.40: Lahka in plesna muzika. — Dunaj 12: Lahka glasba. — 16: Vesela muzika. — 18.40: Glasba za celopust. 20.15: Koncert dunajskih simfonikov. — 22.35: Lahka godba in ples. — 24: Nočni koncert. — Berlin 19: Nordijski skladatelji. — 20.15: Poziv na ples.

Trilysin BIOLOŠKI TONIKUM ZA LASE

z novo učinkovito snovjo je priznan kot odlično sredstvo zoper prhljaj in izpadanje las,

Trilysin -MASTEN

vsebuje poleg preskušene učinkovite snovi Trilysina še fino razpodeljen dodatek masti ter služi odlično onim, ki imajo suhe, krhke in nelepe lase.

Trilysin
MASTEN IN BREZ MASTI

Vekoslav Bučar, „Politiška istorija Slovenačke“

Beograjska »Politika« je izdala prvih deset zvezkov »Biblioteke Politike«. Program te nove knjižnice je jasen že po naslovih prvih zvezkov: nuditi hoče čitatelju političnih člankov in vesti kratke priročnike, ki naj ga seznanijo s politično zgodovino, ideologijami in raznimi problemi, katerih se dnevnik samo dotika, ne more pa jih prikazati izprneje in globlje. Čitatelj bo imel v teh zvezkih stalen pripomoček, h kateremu se bo lahko večkrat zatekel, obenem pa bo lahko z njimi razširil in poglobil svoje politično obzorje.

S tega vidika je treba presojati tudi enega izmed prvih desetih zvezkov, ki je posvečen Slovincem. Znani publicist Vekoslav Bučar, ki je doslej objavil več daljših informativnih spisov iz javnega življenja slovenskih narodov, je spisal za Biblioteko Politike politično zgodovino 120 strani velike 8° in drobne tiska, je nedvomno prišel koristen pripomoček za prepotrebno informacijo srbskih političnih krogov in širših čitateljskih vrst o slovenski politični preteklosti. Brez osnovnega poznanja politične zgodovine ni mogoče presojati politične sedanjosti; da ta nedostatek vpliva na naše vzajemne vezi, je dovolj jasno in bi samo želeli, da bi dobili v slovensčini podobno politično zgodovino Srbije in Hrvatske.

Knjižica te vrste seveda ne more biti rezultat samostojnih raziskavanj in proučevanj, ne more vsebovati kakšnih odkritij. Njen namen je informativen. Gre za to, s kakšno spretnostjo, preglednostjo in objektivnostjo opravi pisec svoje delo, izbere podatke in prikaže linije političnega razvoja. Vekoslav Bučarju je to uspelo v toliki meri, da bo njegov spis zaradi preglednosti in jasnosti dosegel ves svoj namen.

Po kratkem uvodu, ki vsebuje najvažnejše geografske podatke, podaja pisec pregled starejših slovenske zgodovine do l. 1848. Sledilci reakciji je posvetil posebno poglavje svojega spisa. V nadaljnjem poglavju obravnava pisec ustavno dobo, prehaja k podrobnejšemu orisu razvoja ter natančneje prikazuje ozadje svetovnonazorske »ločitve duhove«, zlasti še Mahničevo delo, razvoj liberalne in katoliške stranke in začetke socialističnega gibanja med Slovenci. Prvih štirinajst let novega stoletja — tja do izbruha svetovne vojne — obravnava pisec v nadaljnjem poglavju, kjer so posebno zanimivi in informativno važni podatki o jugoslovanskem gibanju med Slovenci. S svetovno vojno in zedinjenjem se bavi nadaljnje poglavje, ki zgoščeno opisuje delo v domovini takisto kakor v emigraciji ter nudi objektivno vpogled v tedanjo usmerjenost slovenskih strank, v delo Narodnega sveta in v dogodke okrog prevrata in po osvoboditvi. Naslednje poglavje seznaja čitatelja s političnimi pojavi in boji v razdobju od zedinjenja do Vidovdanske ustave, nakar pisec še v posebnem poglavju oriše slovenske politične stranke po l. 1918, njih ideologijo ter politično strategijo in taktiko. Zvezek zaključuje poglavje z naslovom »Slovenci v Italiji«.

Politična zgodovina, zlasti kadar gre za nedavne pojave, se aktualne probleme in

žive spore, je nedvomno koščljiva snov in tudi informator se ne more docela izogniti potrebi nekega stališča in zornega kota, s katerega zasleduje razvoj dogodkov. Opazili smo v srbohrvaščini (beograjska izdaja) poskus, da se pokaže v napačni osvetljavi razvoj in politično ozadje jugoslovanske ideje med Slovenci, in ta poskus je morda marsikateremu čitatelju med Srbi dal nepravilne pojme o dejanskem stanju stvari. Podatki v Bučarjevi »Politiški istoriji Slovenačke« prinašajo v tem pogledu stvarno korekturo, ki ji bo težko oporekati z argumenti »Politika« je dobro storila, da je uvrstila v svojo biblioteko tudi politično zgodovino Slovencev, ki bi jo kazalo izpopolniti s portreti naših politikov, s problematiko in zgodovino našega gospodarstva, s posebno, podrobno zgodovino razvoja jugoslov. misli v Sloveniji in podobnim.

Zapiski

UMETNOSTNA ZAPUŠČINA
ALOJZA GANGLA

Pred mesecem so iz Prage odposlali v šestnajstih zabojih 46 skulptur našega kiparja Alojza Gangla, ki bi bil 8. junija obhajal šestdesetletnico, če ga ne bi že prej požela smrtna kosa. Te kiparske umetnine, ki so med tem že dosepele v domovino, je pokojnik umetnik namenil delno mestnemu muzeju v Ljubljani, delno pa belokranjskemu muzeju v svoji domači Metliki. Čeprav je Alojz Gangl imel dovolj povoda, da se v zagrenelostjo spominja domovine in dasi je preživel dolga leta v češki Pragi, se je vendar ob zatonu svojega delu in umetnosti posvečenega življenja s srčnimi čustvi spominjal domovine in ji namenil svojo umetniško zapuščino. Želeli bi bilo, da bi oni, ki so prejel ta dela, sporočili javnosti, kaj je prispelo v domovino in kje bo razstavljeno. Morda bi kazalo prirediti razstavo teh 46 skulptur in tako pietetno počastiti umetnikov spomin.

V Pragi in drugod na ozemlju bivše ČSR je ostalo poleg nekaterih uspešnih zasebnih portretov še nekaj Ganglovih plastičnih del: bronasta soha Franceta Prešerna, last poslanstva Jugoslovije v Pragi III., glava mladega Davida v bronu, last ministrstva narodne prosvete v Pragi III. in bronasti kip kralja Aleksandra I. v Tyrševem domu, zletni dar Jugoslov. so. kolstva.

SMRT SLIKARJA ALFONZA MUCHE

V Pragi je umrl v petek, 14. t. m. 79-letni češki slikar Alfons Mucha. Njegovo ime je zaslovelo v slovanskem svetu po ciklu ogromnih slik z naslovom »Slovanska epopeja«. Ciklus tvori dvajset velikih platen, ki prikazujejo razne prizore iz življenja starih Slovanov. Kdor je bil na Češkem, jih je mogel videti ob raznih prilikah. Muchova koncepcija staroslovanske preteklosti je bila idealistična in romantična, vendar njegova »Slovanska epopeja« učinkuje po svoji monumentalnosti in skrbni izdelavi celote in vseh detajlov, tako da te slike ne pridejo zlahka iz spomina. Mucha jih je daroval muzej mesta Prage.

Pokojnik je bil po rodu iz Ivančic na Hani in se je šolal predvsem v Parizu, kjer

Maratonska proga „nekoliko“ predolga

(Neslavni konec najtežje discipline v I. delu atletskega prvenstva)

Letošnje prvenstvo države v maratonu se je končalo precej neslavno. Ne morda zato, ker so od 10 tekmovalcev prispeli na cilj samo trije odn. štirje, temveč zato, ker so tekmovalci pretekli namesto 42.195 km, kolikor znaša točno ta proga, gotovo preko 50 km! Te velike napake je bila kriva precej komplicirana proga, v glavnem pa seveda preslabo organizacija tekmovalja.

Do polovice proge se je sicer zdelo, da se bo vse v redu končalo. Kljub temu, da so silno hitro tekli, se je polovica tekmovalcev na polovici proge še zelo dobro počutila. V Hrašah, to je 4 km od Vodice, kjer je bila polovica proge, je bilo stanje naslednje: Prvi so prišli v skupini Kvas (Ilirija) ter Gales in Krajcar (oba Concordia), ki sta se vso prvo polovico držala prvega, nato je prišel 3 minute pozneje Benedičič (Ilirija), še tri minute pozneje Tavčar (Primorje), ki je bil še neverjetno svež, ter Knez (Trbovlje). Med prvimi šestimi je bilo torej samo 6 minut razlike. Po daljšem presledku je nato prišel Jančar, nato Vidović in kot zadnji Odanović (PSK), ki je zaostal za prvo skupino že za 16. minut, medtem ko je Vild (PSK) odstopil že po 10. km. Od Hraš se je moral kontrolni avto vrniti, ker pri Smledniku, kjer je bil prehod preko Save, zaradi popravila mostu ni mogel na ono stran. Preden pa se je preko taceganskega mostu vrnil v Podrečje, je bilo že prepozno, kajti tekači so tekli že proti Kranju, namesto, da bi se vrnili v Ljubljano. Kako je moglo priti do tako velike pomote, je skoraj nerazumljivo, če pomislimo, da so kolezarji, ki so spremljali tekače, imeli s seboj načrt teka, kjer je bilo točno zarisano, da se je pri Podrečah treba obrniti nazaj proti Ljubljani. Glavna napaka je pač bila, da v Pogrečah ni bilo posebne kontrole! Tako so tekači od tod dalje tekli kot izgubljeni, ne da bi sploh vedeli, kam tečejo. Onim izven Ljubljane se splošno niti ni zdelo čudno, dočim se je ljubljanskim kmalu zdelo sumljivo, da ne pridejo na glavno cesto in se jim je upiralo,

L. WINDER:

Gospod iz Konopišta

Roman o Francu Ferdinandu

(Avtoriziran prevod)

Franc Ferdinand ni maral, da so ga spominjali potovanja v Bosno. Misli je bil, da mora obljubiti svojo osebo navzočnost pri bosenskih manevrih, ker je bilo njemu prišlo na misel, da kaže izbrati Bosno za manevrsko ozemlje. Sicer pa ni več natančno vedel, ali se je ta misel porodila v njegovih mislih, ali mu jo je morda prišepnil Conrad, da bi razdražil Srbe. Kajti o tem, da se bodo Srbi spotikali nad bosenskim manevrom, ni mogel nihče dvomiti. V načrtu je sicer bilo, da manevri ne bodo neposredno ob srbski meji, kar bi bilo isto- vetno z odkrito grožnjo, temveč ob hercegovski, ki je bila daleč od srbske, vendar je Zofija takoj po določitvi manevrskega načrta rekla, da se Franc Ferdinand ne sme udeležiti teh manevrov, ker je potovanje prenevarno. Smeje se je Franc Ferdinand odvrnil, da je celo cesar, ki se načelno nikoli ne izpostavi nevarnosti, kmalu po aneksiji, v najbolj razburkanih časih, kot osemdesetletnik tvegal pot v Sarajevo — in se mu ni nič zgodilo, zdrav in nepoškodovan se je vrnil domov. Sicer je pa še mnogo časa; potovanje se lahko kakopak vsak trenutek odloži.

V resnici je bil Franc Ferdinand že takrat sklenil, da se brezpogojno udeleži bosenskih manevrov; ba le je, da mu ne bi očitali strahopetnosti, ako ne bi šel. Zato je izkušal razpršiti Zofijine pomisleke.

121

Rekel ji je, da je to potovanje z vidika prestiža tudi zanjo nujno potrebno. Kajti na tem potovanju naj Zofija prvičkrat v mejah monarhije pred vso javnostjo nastopi ob njegovi strani v eni izmed deželnih glavnih mest kot prestolonaslednikova soproga; časti, ki jih bodo izkazovali bodo- čemu cesarju, naj prvičkrat sprejema tudi ona, bodoča deželna gospodarka, cesarju in vsem sovražnikom pri dunajskem dvoru na kljub.

To je bila vaba, ki se ji častihlepnica ni mogla upirati. Predstavljala si je osuple obraze svojih sovražnikov na dunajskem dvoru, ošabnih, škodo- željnih zasledovalcev in navdihovalcev vseh poni- žanj, ki so se še vedno usipala na neenakorodno Zofijo, kadar koli je stopila na tla državne glave- nega in prestolnega mesta. Franc Ferdinand je ho- tel spored obiska v Sarajevo samostojno določiti, ne meneč se za cesarjeve želje, brez ozira na pred- pise habsburškega rodbinskega ustava, ki je Zofiji prepovedoval, da bi se kazala javnosti kot presto- lonaslednikova enakopravna soproga. To, da je ho- tel Franc Ferdinand zaradi nje štirinajst let po sklenitvi zakona izzvati cesarjev in vsega dvora srd, je bilo zmagoslavno, ki ga je šeststirideset- letna, matronska zajetna žena hvaležno in pobožno občutila kot dragoceno plačilo za svojo zakonsko ljubezen in pobožnost. Vendar si odpora proti po- tovanju ni dala izbiti iz glave. Čutila je, da ta od- por v bistvu povsem ustreza čustvom, ki tudi Fran- ca Ferdinandu sili, da z nevoljo misli na manevre. »Pa meni, da mora iti, si je govorila Zofija. »Kak nesmisel! Prav nič ne mora. On je gospodar; nihče mu ne sme reči: Moraš. Niti cesar ne.« — Ali Franc Ferdinand je menda smatral to potovanje za dol- žnost, ki mu jo nalaga njegova čast. Menda se je bal, da ne bi, če bi se premislil, govorili: »Ne upa se.« To je bila velika težava, ki jo je Zofija takoj

spoznala, ko je jela prigovarjati ljubljenu možu, naj opusti potovanje v Bosno. To potovanje je bilo v očeh Franca Ferdinanda »častna zadeva«. Kako neumne, kako strašne so bile vse te »častne zadeve!« A kdo je smel to izreči? Ona nikakor ne. Kadar jo je vprašal, zakaj mu prav za prav odsvetuje potovanje v Bosno, je mogla samo od- govoriti: »Takšno potovanje je zmerom nevarno.« To ni bil pravi odgovor; kajti baš to, da je bilo potovanje nevarno, ga je sililo, da je vztraja pri načrtu; strah pred očitkom bojazljivosti je bil mno- go večji od strahu pred morebitnimi nevarnostmi. Morda teh nevarnosti vobče ni bilo. General Po- tiorek je v vsakem poročilu pisal, da vladata v Bosni mir in red, da so vsi veleizidniki pod klju- čem, da vladata pozna vse nezanesljive življe in jih brezobzirno iztreblja.

Napetost med Avstrijo in Srbijo je bila kakopak še zmerom velika. V delegacijah so mnogo govorili o srbski nevarnosti, med tem ko je grof Berchtold, minister vnanjih zadev, v svojem poročilu odseku za vnanje zadeve zatrjeval, da želi avstroogrška monarhija kar najizdatneje podpreti uspešni razvoj napredujoče kraljevine Srbije in da ji je mnogo do dobrega sosedstva. Ta izjava ministra, ki je ljubimka z bojevitimi načrti generalštabnega načelnika Conrada, je bila prestolonasledniku na moč malo všeč. »Človek ne sme imeti drugih za ne- umnejše, kot so,« je rekel; »kar se izza aneksije odigrava med nami in Srbijo, konec koncev ni več šala!« Toda Berchtold, ki mu je bilo mnogo do prestolonaslednikove naklonjenosti, je srditežu prepričevalno pojasnil svoj »srbofilski« govor. Re- kel je, da ima govor namen, zazibati Srbe v brez- skrbnost; tako doseže človek več kakor z gro- žnjami, ki jih ne spremljajo dejanja. Zagroziš še vedno lahko o pravem času, čeprav samo trenutek

pred neogibnim spopadom.

»Morebiti«, je pomislil Franc Ferdinand; »Berch- toldu je treba šteti v dobro, da mi noče kljubovati kakor njegov prednik.« Ministrov srbofilski govor je vsekako utegnil biti tudi koristen. »Ta govor, ki me je najprej ujezil,« je rekel Zofiji, »prihaja prav za prav kakor nalašč. Po tem govoru morda v Sr- biji ne bodo več brezpogojno smatrali naših bo- senskih manevrov za sovražno dejanje.« — V Sr- biji ne bo Berchtoldovim besedam nihče verjel, je odvrnila Zofija.

Maja meseca je obiskal Sarajevo član cesarske hiše, nadvojvoda Leopold Salvator. »Vidiš, ta se upa,« je rekel Franc Ferdinand Zofiji; »s Potior- kom se je v kočiji vozil po mestu, in nič se mu ni zgodilo.« Zofija je odgovorila: »On je brezpomem- ben član cesarske hiše kakor mnogo drugih; nihče ga ne pozna, nihče ga ne sovraži. Tebe se pa bojijo. Ti si bodoči cesar, tebe imajo za nevarnega. Imajo te za glavo vojne stranke. Najbrže si edini Habs- burgovec, ki se ga bojijo.«

Tri dni po tem so v zagrebškem gledališču pri- jeli nekega dijaka, ki je hotel nedaleč od lože, kjer je sedel Leopold Salvator z banom Cuvajem, po- izkusiti atentat. Na smrt prestrašena Zofija je vi- dela v tem dogodku svarilo samih nebes in je bilo prosila ljubljeno moža, naj vendar še dokončno opusti načrt potovanja v Sarajevo. »Saj vidiš,« je rekla, »celo brezpomembnega Leopolda Salvatorja, ki je menda pri Hrvatih zelo priljubljen, so hoteli ustreliti.« — »Atentat najbrže ni bil namenjen njemu,« je menil Franc Ferdinand; »najbrže gre samo za demonstracijo proti Tizli. Saj je res sra- mota, kako podlo ravna Tisza s Hrvati. Prosim te, ne delaj me norega s svojim strahom. V Bosno se hočem peljati, in videla boš, da pojde vse po sreči.«

MALI OGLASI

Službo dobi

Beseda 1 din, davek 3 din za šifro ali dajanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Snažilca pribora krepke fanta išče hotel Struclj.

Pripravno dekle

za vsa domača dela, z ve- seljem do gostilne, dobi mesto v gostilni Komidar, Vodnikova cesta v Ljub- ljani. 17473-1

2 klepar. pomoč- nika in vajenca

sprejme takoj Zibret, Ra- deče, Zidani most. 17533-1

Nadnatakarico

in donatorko jedil, verzira- ni, ki govori tudi nemški, sprejme. Mesto stalno. — Nastop 1. VIII. 39, event, tudi prej. V poštev pridejo samo mlajše osebe. Ponudbe samo s sliko na naslov: Gostilna Rački, Delnice. 17522-1

Pestreznično

urno in poštno, sprejem. Ing. Kouzelka, Medvedova c. 1-II., levo. 17517-1

Postrežnično

mlajšo, pridno, poštno, — sprejem za dopolnil. — Vprašajte, Verstovškova 9, L., od 3.-5. 17516-1

Vajenci (ke)

Beseda 1 din, davek 3 din za šifro ali dajanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Krojaškega vajenca

ali vajenke takoj sprejem. Cankar Marijan, modna krojačnica, Gosposka ul. 3, I. nadst. 17447-44

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah

ČERNE - juvelir,

LJUBLJANA, WOLFOVA

Klišeje

END-INO-VEČBARNE JUGOGRAFIKA Sv. Petra nasip 23

G. T. Rotman:

S Pegazom — okrog sveta

100

Še malo, in spet so leteli dalje, nad mesti in vasi, veseleč se lepe pokra- jine. Ko so bili ravno nad Frankfur- tom, starim mestom ob Menu, je Jan- ko vzkljnil: »Glejte, letalo! Videti je, kakor da bi nas hotelo dohiteti.« In res je bilo veliko vodno letalo prav njim za petami.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

100

Še malo, in spet so leteli dalje, nad mesti in vasi, veseleč se lepe pokra- jine. Ko so bili ravno nad Frankfur- tom, starim mestom ob Menu, je Jan- ko vzkljnil: »Glejte, letalo! Videti je, kakor da bi nas hotelo dohiteti.« In res je bilo veliko vodno letalo prav njim za petami.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

100

Še malo, in spet so leteli dalje, nad mesti in vasi, veseleč se lepe pokra- jine. Ko so bili ravno nad Frankfur- tom, starim mestom ob Menu, je Jan- ko vzkljnil: »Glejte, letalo! Videti je, kakor da bi nas hotelo dohiteti.« In res je bilo veliko vodno letalo prav njim za petami.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

100

Še malo, in spet so leteli dalje, nad mesti in vasi, veseleč se lepe pokra- jine. Ko so bili ravno nad Frankfur- tom, starim mestom ob Menu, je Jan- ko vzkljnil: »Glejte, letalo! Videti je, kakor da bi nas hotelo dohiteti.« In res je bilo veliko vodno letalo prav njim za petami.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

100

Še malo, in spet so leteli dalje, nad mesti in vasi, veseleč se lepe pokra- jine. Ko so bili ravno nad Frankfur- tom, starim mestom ob Menu, je Jan- ko vzkljnil: »Glejte, letalo! Videti je, kakor da bi nas hotelo dohiteti.« In res je bilo veliko vodno letalo prav njim za petami.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

100

Še malo, in spet so leteli dalje, nad mesti in vasi, veseleč se lepe pokra- jine. Ko so bili ravno nad Frankfur- tom, starim mestom ob Menu, je Jan- ko vzkljnil: »Glejte, letalo! Videti je, kakor da bi nas hotelo dohiteti.« In res je bilo veliko vodno letalo prav njim za petami.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

100

Še malo, in spet so leteli dalje, nad mesti in vasi, veseleč se lepe pokra- jine. Ko so bili ravno nad Frankfur- tom, starim mestom ob Menu, je Jan- ko vzkljnil: »Glejte, letalo! Videti je, kakor da bi nas hotelo dohiteti.« In res je bilo veliko vodno letalo prav njim za petami.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

100

Še malo, in spet so leteli dalje, nad mesti in vasi, veseleč se lepe pokra- jine. Ko so bili ravno nad Frankfur- tom, starim mestom ob Menu, je Jan- ko vzkljnil: »Glejte, letalo! Videti je, kakor da bi nas hotelo dohiteti.« In res je bilo veliko vodno letalo prav njim za petami.

Razno

Beseda 1 din, davek 3 din za šifro ali dajanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Od Vas je odvisno, da imate obliko vedno kot novo

zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH

Ljubljana

Potjanski nasip 4-6

Pralnica — Svetlokalnica

Posest

Beseda 1 din, davek 3 din za šifro ali dajanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Vilo na morju

v Omišlju, tik ob obali, z lastnim kopalščem in mo- lom za čolne, krasnim vr- tom prodam radi družinskih prikl. Prevzem lahko takoj. Cena izjemno nizka. Infor- macije in slika v ogl. oddel. Jutra pod geslom: »Pla- ninka«. 17349-20

Stanovanje

Beseda 1 din, davek 3 din za šifro ali dajanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Dvosob. stanovanje

komfortno in samsko sta- novanje odda Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani. 17519-21

Stanovanja

Beseda 1 din, davek 3 din za šifro ali dajanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Dvosob. stanovanje

subo, s pritlikalno iše mima družina za 1. novem- ber. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »M 89«. 17341-21a

Sobo odda

Beseda 1 din, davek 3 din za šifro ali dajanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Opremljeno sobo

strogo separirano, za eno ali dve osebi, oddam. Ne- botičnik, V. nadst. 17515-23

Živali

Beseda 1 din, davek 3 din za šifro ali dajanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Bernhardince

pravilno, krasno barvane, čiste pasme, 6 tednov sta- re po 250 din prodaja Škerlj, Metlika. 17513-27

Dopisi

Vsaka beseda 2 din; da- vek 3 din, za dajanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Simpatično

spremljevalko za avgust in september išče dr. uradnik. Cenj. ponud- be na ogl. odd. Jutra pod »Izletje«. 17524-24

Hinko!

Vaše pismo v rokah, ali naj odgovorim na upravo? Inters velik. Javite, N. Lj. 17536-24

Aca!

17523-24

Ženitve

Vsaka beseda 2 din; da- vek 5 din; za dajanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Samski trgovci

na delu, vsestranski soli- den, star 37 let, bi poročil značajno gospodino z ve- seljem do trgovine in nekaj dote, primerne starosti. — Tajnost zadržana. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stajarske«. 17518-23

Na pohorskih planjah

Po pohorskih pobočjih in planjah odce- tavajo lipe. V vročem poletnem vzdušju raznaša veter njih vonj. Na široko vsrka- vajo nosnice mehko omamo, ki se nato raz- liva po srcu in mislih.

Človek leži na mehkem mahu sredi go- ščave. Nekje v grapi šumi potok, med vr- hovi smrek pošumeva veter. Daleč nad vsem je sinje nebo, oblaki se trgajo in združujejo. Oči blodiijo za njimi, misli pa se ustavljajo: koliko pohorskih rodov je že prešlo in vsi so z enako strastjo ljubili ta svet. Priklenjeni so bili nanj z mno- gim bristkostmi, pa ni bilo sile, ki bi oma- jala vzbudo do razkošnih godov ter sko- po odmerjenih njiv in travnikov.

Pohorski rodovi so doživeli marsikaj, ne- kaj od tega že tone v pozabo. Prvi rodovi so si utirali pot med goste goščave, krčili so svet pod pedjo. Zemlja je rodila prvi kruhek, bil je oslajen z znojem. Pa ta kruh še danes ni nič slajši, še vedno je prepojen

s sragami trpljenja. Časi so odšli, ko drobni oblaki na nebu. Tudi rodovi so pre- šli. Vstajali so novi, sprejemali dediščino z vsem dobrim in hudim. Drvarji, ogljarji, žagarji in splavarji so nekoč doživeli zno- snejše življenje. Po vrhovih so v kameni- tih stavbah začele peči, pohorski kre- menjak so toplili v steklo. Pohorci so bili »glazutarji«. Godovi so bili očuvani, le v potrebi so izspavali svoje bogastvo.

Takrat so bili lepi časi. Vsaj zdaj se zdi tako. Topla patriarhalnost je dihala iz pohorskih domačij. Blažene nedelje tistih srečnih dni! Koliko lepote so se naužile oči ob sumehih krilih deklet, ob pisani židi in koliko lepih pesmi je izzvenelo v krmli ob dobrem vinu. Saj je kozarec vina do- volj, da se otaja trda skorja Pohorja in se odkrije vsa njegova zlata notranjost.

Oblaki na nebu hite, se trgajo in zdru- žujejo. . . Zlatih časov ni več. Pohorske glazbe so še samo kup kamenja. Vega- ste njive sredi planjav so premajhne. Krep- ko je treba stisniti zobe, postoteriti na- pore mišic, da ostane življenje znošno. Ob vseh tegobah pa ljudje ne izgubljajo do- bre volje. Vsako trpljenje rodi upanje na boljše čase. Pohorci zaupajo v svojo zem- ljo in gozdove ter udano molijo k Bogu za vsakdanji kruhek. Bog jim ga daj, saj si ga s svojo predanostjo zemlji, ki ga rodi, najbolj zaslužijo.

Zivljenje se ne ustavlja, nenehoma gre svojo pot. . .

Ob obročih v dolini se vijo bele nitke. Ceste so, po katerih se pretaka veliko živ- ljenje. Avtomobili drče skoraj neslišno, rejeni obrazi zro malomarno predse. Ob cestah so skladišnice desk, lat, tesanega

Veče trgovsko podjetje išče samostojno

knjigovodkinjo

veščo slovenskega, srbohrvatskega in nem- škega jezika poleg stenografije in stroje- pisja. Vpošte priidejo starejši z prakso. Oferte s sliko in zahtevami pod »715« na oglasni oddelk »Jutra«.

To je varstvena znamka za SANOPED

ki trajno odpravi vse slabe posledice potenja (zopern duh, razjedanje kože in tkanin, tvorbo kurjih oces, otisancev itd.).

Gospod DOBERLE M. iz Ljubljane piše: »...Navzlic skrbni negi nog je potenje napredovalo tako, da sem strašno trpel pri svojem poklicu. Poslužil sem se Vašega praška, ki mi je čudovito pomagal. Vsakomur priporočam zoper potenje nog Vaše sredstvo »SANOPED«, ki je v resnici učinkovito.«

Zahtevajte SANOPED v vseh specialnih trgovinah.

Glavna zaloga za Jugoslavijo:

drogerija M. JANČIGAJ — Ljubljana,

KREKOV TRG 10.

100

Še malo, in spet so leteli dalje, nad mesti in vasi, veseleč se lepe pokra- jine. Ko so bili ravno nad Frankfur- tom, starim mestom ob Menu, je Jan- ko vzkljnil: »Glejte, letalo! Videti je, kakor da bi nas hotelo dohiteti.« In res je bilo veliko vodno letalo prav njim za petami.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

100

Še malo, in spet so leteli dalje, nad mesti in vasi, veseleč se lepe pokra- jine. Ko so bili ravno nad Frankfur- tom, starim mestom ob Menu, je Jan- ko vzkljnil: »Glejte, letalo! Videti je, kakor da bi nas hotelo dohiteti.« In res je bilo veliko vodno letalo prav njim za petami.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

100

Še malo, in spet so leteli dalje, nad mesti in vasi, veseleč se lepe pokra- jine. Ko so bili ravno nad Frankfur- tom, starim mestom ob Menu, je Jan- ko vzkljnil: »Glejte, letalo! Videti je, kakor da bi nas hotelo dohiteti.« In res je bilo veliko vodno letalo prav njim za petami.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

100

Še malo, in spet so leteli dalje, nad mesti in vasi, veseleč se lepe pokra- jine. Ko so bili ravno nad Frankfur- tom, starim mestom ob Menu, je Jan- ko vzkljnil: »Glejte, letalo! Videti je, kakor da bi nas hotelo dohiteti.« In res je bilo veliko vodno letalo prav njim za petami.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

100

Še malo, in spet so leteli dalje, nad mesti in vasi, veseleč se lepe pokra- jine. Ko so bili ravno nad Frankfur- tom, starim mestom ob Menu, je Jan- ko vzkljnil: »Glejte, letalo! Videti je, kakor da bi nas hotelo dohiteti.« In res je bilo veliko vodno letalo prav njim za petami.

lesa, mogoča bukova, javorjeva, jeseno- va in hrastova debela. Pravcata bogatija. Kupci se pripeljejo v avtomobilih, naku- pujejo na veliko in zopet odbrizjo. Potem gozdno bogastvo potuje v svet: na jug, v Nemčijo, Italijo, Egipt... Lepo pose- kani in olupljeni hodi se plačujejo gospo- darju po 120 do 150 dinarjev za kubik, pri veltrogovcu v mestu pa stane kubik rezanega lesa celo do 700 dinarjev!

Gospodarji tarnajo:

— Saj nas je skoraj sram dajati les v tako brezenje. Ne moremo si pomagati. Med ceno lesa in ceno življenjskih potreb- ščin ni pravega razmerja. Les dajemo sko- raj zastoj, obutev, obleko, sladkor in drugo pa moramo drago preplačati...

Prikriti lesni karteli